

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра обліку і аудиту

(повна найменування кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»
АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ:
ТЕОРЕТИЧНІ, МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ
АСПЕКТИ

спеціальність 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Облік і оподаткування»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
групи ОПм-21

Пашкевич Андрій Володимирович

_____
(підпис)

Керівник:

к.е.н., доцент

Нужна Оксана Анатоліївна

_____
(підпис)

Кваліфікаційну роботу

допущено до захисту

«__» _____ 2023 р.

к.е.н., доцент

Гарант освітньої програми:

Жураковська Ірина Володимирівна

_____
(підпис)

Луцьк – 2023 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра обліку і аудиту

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 071 Облік і оподаткування

Освітня програма: ОП «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

_____ к.е.н., доцент Оксана НУЖНА

«__» _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ПАШКЕВИЧУ Андрію Володимировичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств: теоретичні, методичні та практичні аспекти
Керівник роботи: Нужна Оксана Анатоліївна, к.е.н., доцент
затверджені наказом закладу вищої освіти від «10» січня 2023 року № 24/01-02
2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи 09 грудня 2023 року
3. Вихідні дані до роботи. Нормативно-правові акти з регулювання питань обліку та аналізу за темою дослідження, наукова література, посібники, статистичні довідники, фінансова звітність за 2020-2022 роки.
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Систематизація наукових досліджень з питань аналізу інвестиційної привабливості підприємства
- 1.2. Огляд методик аналізу інвестиційної привабливості підприємства
- 1.3. Формування інформаційної бази аналізу інвестиційної привабливості підприємства

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

- 2.1. Статистична оцінка діяльності підприємств транспорту
- 2.2. Аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств на основі нормативної методики
- 2.3. Аналіз інвестиційної привабливості підприємств транспорту за спрощеною методикою

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

- 3.1. Обґрунтування вибору методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства
- 3.2. Вдосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємства шляхом автоматизації аналітичних процедур

ВИСНОВКИ

5. Перелік графічного матеріалу.

1. *Актуальність, мета та завдання кваліфікаційної роботи магістра*
2. *Наукова новизна одержаних результатів кваліфікаційної роботи магістра*
3. *Визначення поняття «інвестиційна привабливість підприємства» в нормативних джерелах, навчально-методичній літературі, дисертаційних дослідженнях*
4. *Класифікація інвестиційної привабливості підприємства*
5. *Мета оцінки інвестиційної привабливості підприємства з точки зору об'єкту та суб'єкту інвестування. Розкриття методичних аспектів аналізу інвестиційної привабливості підприємства у навчально-методичній літературі*
6. *Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Методики інвестиційної привабливості підприємства у наукових статтях*
7. *Система показників для аналізу інвестиційної привабливості підприємства у навчально-методичній літературі*
8. *Аналіз динаміки та структури обсягів перевезених вантажів за видами транспорту в Україні за 2017-2022 роки. Аналіз динаміки вантажних перевезень автомобільним транспортом в Україні та Волинській області за 2019-2021 роки*
9. *Аналіз динаміки капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту України та Волинської області*
10. *Аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств транспорту на основі нормативної методики*
11. *Аналіз інвестиційної привабливості підприємств транспорту за спрощеною методикою*
12. *Вдосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємства шляхом автоматизації аналітичних процедур*

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Розділ 1</i>	<i>Нужна О.А., доцент</i>		
<i>Розділ 2</i>	<i>Нужна О.А., доцент</i>		
<i>Розділ 3</i>	<i>Нужна О.А., доцент</i>		
<i>Нормоконтроль</i>	<i>Сидоренко Р.В., доцент</i>		
<i>Консультант з ЕОМ</i>	<i>Нужна О.А., доцент</i>		

7. Дата видачі завдання 11 жовтня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Обґрунтування теми</i>	<i>до 11.10.2022 р.</i>	<i>виконано</i>
2	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	<i>до 20.12.2022 р.</i>	<i>виконано</i>
3	<i>Розділ 1</i>	<i>до 03.03.2023 р.</i>	<i>виконано</i>
4	<i>Розділ 2</i>	<i>до 27.06.2023 р.</i>	<i>виконано</i>
5	<i>Розділ 3</i>	<i>до 08.11.2023 р.</i>	<i>виконано</i>
6	<i>Висновки</i>	<i>до 18.11.2023 р.</i>	<i>виконано</i>
7	<i>Формування переліку джерел посилання</i>	<i>до 21.11.2023 р.</i>	<i>виконано</i>
8	<i>Формування додатків</i>	<i>до 24.11.2023 р.</i>	<i>виконано</i>
9	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	<i>до 28.11.2023 р.</i>	<i>виконано</i>
10	<i>Нормоконтроль</i>	<i>до 02.12.2023 р.</i>	<i>виконано</i>
11	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	<i>до 07.12.2023 р.</i>	<i>виконано</i>
12	<i>Представлення кваліфікаційної роботи до захисту</i>	<i>до 09.12.2023 р.</i>	<i>виконано</i>

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

(Пашкевич А.В.)

(прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи _____

(підпис)

(Нужна О.А.)

(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Пашкевич А.В. Аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств: теоретичні, методичні та практичні аспекти. Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра ОП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 Облік і оподаткування. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2023. 85 с.

Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку джерел посилання, додатків.

У першому розділі розкрито теоретичні основи аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Систематизовано наукові дослідження з питань аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Розглянуто методики аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Досліджено формування інформаційної бази аналізу інвестиційної привабливості підприємства.

У другому розділі проведено аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств. Подано статистичну оцінку діяльності підприємств транспорту. Проведено аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств на основі нормативної методики і за спрощеною методикою.

У третьому розділі розглянуто шляхи вдосконалення аналізу інвестиційної привабливості транспортних підприємств: здійснено обґрунтування вибору методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства, розроблено напрямки вдосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємства шляхом автоматизації аналітичних процедур.

Основний зміст роботи викладено на 69 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 13 рисунків, список використаних джерел із 56 найменувань та 2 додатки.

Результати розробок можуть бути застосовані в практичній діяльності транспортних підприємств.

Ключові слова: аналіз, динаміка, інвестиційна привабливість, методика, структура, транспорт.

ANNOTATION

Pashkevich A.V. Analysis of the investment attractiveness of transport enterprises. Manuscript.

Master's qualification work of EP «Accounting and Taxation» specialty 071 Accounting and Taxation. Lutsk National Technical University. Lutsk, 2023. 85 p.

The qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of reference sources, appendices.

In the first section, the theoretical foundations of the analysis of the investment attractiveness of the enterprise are disclosed. Scientific research on the analysis of investment attractiveness has been systematized. Methods of analyzing the investment attractiveness of the enterprise are considered. The formation of the information base for the analysis of the investment attractiveness of the enterprise was studied.

The second section an analysis of the investment attractiveness of transport enterprises was carried out. A statistical assessment of the activities of transport enterprises is presented. An analysis of the investment attractiveness of transport enterprises was carried out according to the normative method and the simplified method.

In the third section, ways of improving the analysis of the investment attractiveness of transport enterprises are considered: the justification of the choice of the method of assessing the investment attractiveness of the enterprise was carried out, the directions for improving the assessment of the investment attractiveness of the enterprise by automating analytical procedures were developed.

The main content of the work is presented on 69 pages. The work contains 19 tables, 13 figures, a list of used sources with 56 items and 2 appendices.

The results of the development can be applied in the practical activities of transport enterprises.

Key words: analysis, dynamics, investment attractiveness, methodology, structure, transport.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

КВЕД	–	Класифікатор видів економічної діяльності
ІТ	–	Інформаційні технології
НПСБО	–	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	13
1.1. Систематизація наукових досліджень з питань аналізу інвестиційної привабливості підприємства	13
1.2. Огляд методик аналізу інвестиційної привабливості	22
1.3. Формування інформаційної бази аналізу інвестиційної привабливості	30
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ	37
2.1. Статистична оцінка діяльності підприємств транспорту	37
2.2. Аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств на основі нормативної методики	45
2.3. Аналіз інвестиційної привабливості підприємств транспорту за спрощеною методикою	51
Висновки до розділу 2	55
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ	57
3.1. Обґрунтування вибору методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства	57
3.2. Вдосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємства шляхом автоматизації аналітичних процедур	60
Висновки до розділу 3	65
ВИСНОВКИ	67
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	70
ДОДАТКИ	76

ВСТУП

Актуальність теми. Залучення інвестицій є найбільш поширеним і найбільш ефективним способом не лише забезпечити стабільну діяльність підприємства, а й його розвиток в майбутньому, особливо за відсутності власних засобів. Однак для того, щоб потенційний інвестор мав підстави для вкладання коштів в конкретний суб'єкт господарювання, той має бути інвестиційно привабливим саме для конкретного інвестора.

Теоретичні, методичні та прикладні питання щодо аналізу інвестиційної привабливості підприємства висвітлені авторами навчально-методичної літератури (Азаренков Г.Ф., Барабаш Н.С., Боярко І.М., Великих К.О., Вознюк Г.А., Гаватюк Л.Г., Гриценко М.П., Дейнека О.В., Єрміїчук Н.І., Жукевич С.М., Загородній А.Г., Захарченко П.В., Іващенко Г.А., Кальченко О.М., Ковальчук Н.О., Кондратенко Н.О., Лучко М.Р., Марусяк Н.Л., Мних Є.В., Отенко І.П., Партин Г.О., Приймак С.В., Терещенко М.А., Трусова Н.В., Фаріон А.І., Шишкіна О.В., Школьник І.О.), наукових публікацій (Грибовська Ю.М., Димченко О.В., Іонін Є.Є., Кононенко Ж.А., Корецька О.В., Кулик А.М., Лоїк О.І., Місевич М.А., Нужна О.А., Овандер Н.Л., Поясник Г.В., Рзаєва Т.Г., Семенчук Л.І., Скалюк Р.В., Тараруєв Ю.О., Ткачук І.І., Ходаківська Л.О., Ходаківський В.М., Шиян Н., Щербіна А.О., Amosha O., Velychko V., Troian V.) і дисертацій (Антонюк К.Г., Берляк Г.В., Бондар М.І., Вашечко Ю.В., Гуткевич С.О., Кацан А.М., Кириченко О.С., Коюда О.П., Краснокутська Н.С., Пирог О.В., Романчук З.З., Сорока Л.М., Строкович Г.В., Супрун С.Д., Філатова О.М., Ходаківський В.М., Чорній В.В., Шуплат О.М.).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота магістра виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри обліку і аудиту за темою «Інформаційний базис обґрунтування управлінських рішень: теорія, методика, практика» (№ д/р: 0123U101275) 2023-2025 рр.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є виявлення передумов, теоретичне й практичне обґрунтування теоретичних,

методичних та практичних аспектів аналізу інвестиційної привабливості транспортних підприємств в умовах господарської діяльності на основі опрацьованого законодавства та методичного матеріалу, діючої практики аналізу.

Досягнення поставленої мети передбачило формування і виконання наступних наукових і практичних завдань:

- систематизувати наукові дослідження з питань аналізу інвестиційної привабливості підприємства;
- розглянути методики аналізу інвестиційної привабливості підприємства;
- дослідити формування інформаційної бази аналізу інвестиційної привабливості підприємства;
- провести статистичну оцінку діяльності підприємств транспорту;
- провести аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств на основі нормативної методики;
- провести аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств за спрощеною методикою;
- здійснити обґрунтування вибору методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- вдосконалити оцінки інвестиційної привабливості підприємства шляхом автоматизації аналітичних процедур.

Об'єктом дослідження обрано аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні методи аналізу інвестиційної привабливості транспортних підприємств.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі магістра використовувались такі методи дослідження: аналіз – для деталізації і розчленування об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; порівняння – для зіставлення даних у динаміці; групування – для визначення залежності одних показників від інших; табличний (графічний) – для наочного зображення результатів

дослідження; моделювання – для вивчення впливу одних показників на інші та оцінки виявленого зв'язку.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених економістів з питань теорії, методики та практики аналізу інвестиційної привабливості транспортних підприємств, матеріали періодичних видань і наукових конференцій, дані фінансової звітності транспортних підприємств, а також результати власних досліджень і розрахунків.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

удосконалено:

– методику оцінки інвестиційної привабливості підприємства авторів Кушнір Н.Б. і Мужук Ю.В. шляхом обґрунтування вибору показників (коефіцієнт оборотності активів, рентабельність активів, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт покриття) на основі однакової позитивної динаміки (зростання), що важливо для інтерпретації та подальшої можливості порівняння отриманих результатів для різних підприємств та висновків щодо того, яке саме з двох підприємств є більш інвестиційно привабливим;

– алгоритм автоматизації аналітичних процедур оцінки інвестиційної привабливості підприємства із застосуванням програми електронних таблиць *MS Excel*.

набуло подальшого розвитку:

– визначення поняття «інвестиційна привабливість підприємства», у якому, на відміну від розглянутих нами в наукових та навчально-методичних джерелах, зазначені не лише інтереси інвестора, а й інтереси самого підприємства, а також враховано вплив факторів макро- та мезосередовища на рівень інвестиційної привабливості підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Висновки та пропозиції, отримані у процесі дослідження, сприятимуть вдосконаленню аналізу інвестиційної привабливості транспортних підприємств.

Основні положення кваліфікаційної роботи магістра були використані у практичній діяльності ТзОВ «Луцькавтодор-транс», про що зазначено у рецензії із підприємства.

Особистий внесок. Кваліфікаційна робота магістра є самостійно виконаним науковим дослідженням. Всі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи магістра. Основні положення дослідження доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях: XI Міжнародній науково-практичній конференції «Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції» (м. Одеса, 18 травня 2023 р.); XV Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством» (м. Луцьк, 23 червня 2023 р.); IX Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами» (м. Луцьк, 15 грудня 2023 р.).

Публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи магістра висвітлено автором у 3 опублікованих наукових працях – тезах доповідей на конференціях.

Структура та обсяги кваліфікаційної роботи магістра. Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки друкованого тексту, в тому числі 19 таблиць на 23 сторінках і 13 рисунків на 12 сторінках. Робота містить 5 додатків на 9 сторінках, перелік джерел посилання включає 56 найменувань на 6 сторінках.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, сформульовано практичне значення дослідження.

У розділі 1 «Теоретичні основи аналізу інвестиційної привабливості підприємства» систематизовано наукові дослідження з питань аналізу інвестиційної привабливості, розглянуто методики аналізу інвестиційної привабливості, досліджено формування інформаційної бази аналізу інвестиційної привабливості.

У розділі 2 «Аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств» проведено статистичну оцінку діяльності підприємств транспорту, проведено аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств за нормативною методикою, а також за спрощеною методикою.

У розділі 3 «Вдосконалення аналізу інвестиційної привабливості транспортних підприємств» здійснено обґрунтування вибору методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства, вдосконалено оцінку інвестиційної привабливості підприємства шляхом автоматизації аналітичних процедур.

Висновки узагальнюють результати роботи.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Систематизація наукових досліджень з питань аналізу інвестиційної привабливості підприємства

Забезпечити не лише сталий розвиток підприємства, а й розширення та оновлення його діяльності можна різними способами, серед яких найпоширенішим і найефективнішим є залучення інвестицій. «Інвестиції, як реальні, так і фінансові, є для підприємства тим джерелом фінансування, яке в умовах нестачі власних засобів може забезпечити йому економічне зростання» [1].

Як зазначено у Законі України «Про інвестиційну діяльність», інвестиції – це «... всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект» [2]. Потенційний інвестор зважує можливі альтернативи та приймає рішення щодо вкладення своїх коштів та/або ресурсів, вибираючи «оптимальний для себе об'єкт інвестування з огляду на мінімізацію рівня ризику і максимізацію економічного (чи соціального) ефекту» [1], тобто враховує інвестиційну привабливість об'єкта інвестування.

Як вірно зазначають Кулик О.М. і Корецька О.В., «Інвестиційна привабливість – це відносне поняття, що відображає думку певної групи інвесторів відносно співвідношення рівня ризику, рівня прибутковості та вартості фінансових ресурсів в тій або іншій державі, регіоні або галузі. З іншого боку, це сукупність деяких об'єктивних ознак, властивостей, засобів, можливостей економічної системи, яка обумовлює потенційний платіжний попит на інвестиції» [3].

Зважаючи на об'єкт інвестування, виділяють такі рівні інвестиційної привабливості залежно від масштабу охоплення: інвестиційна привабливість країни; інвестиційна привабливість регіону; інвестиційна привабливість галузі; інвестиційна привабливість підприємства; інвестиційна привабливість окремого проєкту.

Проаналізуємо трактування поняття «інвестиційна привабливість підприємства» у нормативних джерелах [4] і навчально-методичній літературі [5-8] (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1. – Визначення поняття «інвестиційна привабливість підприємства» в нормативних джерелах і навчально-методичній літературі

Джерело	Визначення	Ключові слова
«Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» [4]	«інвестиційна привабливість підприємства – рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки» [7]	Рівень задоволення вимог чи інтересів інвестора
Загородній А.Г., Вознюк Г.А., Партин Г.О. [5]	«Інвестиційна привабливість характеризується недоліками, перевагами інвестування з урахуванням інтересів кожного окремого інвестора» [5]	Недоліки та переваги інвестування згідно інтересів інвестора
Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та ін. [6]	«Науково-методичні підходи до визначення сутності поняття інвестиційна привабливість підприємства можна поєднати у чотири групи: - як ефективність інвестування, відповідно до якої під інвестиційною привабливістю підприємства розуміють існування економічного ефекту від вкладення коштів у підприємство при мінімальному рівні ризику; - як умова розвитку підприємства, що передбачає інтегральну кількісну та якісну характеристику його зовнішнього та внутрішнього середовища; - як порівняльний показник, що дозволяє потенційному інвестору оцінити, наскільки те або інше підприємство привабливіше для вкладення коштів; - як сукупність факторів, розглядається з позиції формування системи показників діяльності підприємства, яка визначає для інвестора оптимальні значення інвестиційної поведінки» [6]	Ефективність інвестування Умова розвитку Порівняльний показник Сукупність факторів, система показників
Кондратенко Н.О., Великих К.О. [7]	«Інвестиційна привабливість підприємства – це доцільність вкладення у його діяльність вільних грошових коштів» [7]	Доцільність вкладення коштів
Бланк І.А., Гуляєва Н.М. [8]	«Інвестиційна привабливість – інтегральна характеристика окремих підприємств як об'єктів майбутнього інвестування, з позицій перспективності розвитку, обсягу і перспектив збуту продукції, ефективності використання активів та їх ліквідності, стану платоспроможності і фінансової стійкості» [8]	Інтегральна характеристика, перспективи розвитку підприємства

Джерело: складено автором на основі [4-8].

Погоджуючись із думкою Брюховецької Н.Ю. та Хасанової О.В., зазначимо, що у трактуванні інвестиційної привабливості підприємства, яке наводить «Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та

організацій», «не визначена група показників для оцінки задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших інтересів інвестора» [9], що є недоліком даного визначення.

За нашими спостереженнями, у наведених у таблиці трактуваннях поняття «інвестиційна привабливість підприємства» робиться основний акцент на інтересах потенційного інвестора. Так, автори інвестиційного словника Загородній А.Г., Вознюк Г.А., Партин Г.О. [5] пропонують враховувати переваги та недоліки інвестування саме з точки зору врахування інтересів окремого інвестора.

Автори навчально-методичної літератури з фінансового аналізу акцентують увагу на доцільності вкладення у діяльність підприємства вільних грошових коштів інвестора (Кондратенко Н.О., Великих К.О. [7]), зауважують на ефективності інвестування, тобто виникненні економічного ефекту за мінімального рівня ризику (Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та ін. [6]), можливості для потенційного інвестора провести порівняльну оцінку та визначити більш привабливий об'єкт інвестування (Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та ін. [6]), визначенні оптимальних для інвестора значень інвестиційної поведінки на основі сформованої системи показників діяльності підприємства (Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та ін. [6]).

«Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» [4] також трактує інвестиційну привабливість підприємства з точки зору рівня задоволення вимог чи інтересів інвестора, який визначається через систему показників або інтегральну оцінку.

І лише в одному випадку нами відзначено, що при визначенні інвестиційної привабливості підприємства це поняття трактують як умову розвитку підприємства, тобто беруть до уваги не лише інтереси потенційного інвестора, а й інтереси самого об'єкта інвестування з точки зору оцінки внутрішнього та зовнішнього середовища його функціонування (Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та ін. [6]).

Аналіз наукових статей за темою дослідження подано в додатку А.

Автори монографій [9] і наукових публікацій у фахових виданнях України [3; 10-18] поглиблюють розуміння економічної сутності інвестиційної привабливості підприємства, деталізують важливі, на їх думку та для їх дослідження, аспекти цього поняття (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2. – Аналіз трактувань економічної сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємства» в науковій літературі

Автор	Визначення	Ключові слова
Брюховецька Н.Ю., Хасанова О.В. [9]	«під інвестиційною привабливістю підприємства слід розуміти доцільність вкладення вільних грошових коштів залежно від цілей та строків інвестування з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування з досягненням економічного ефекту» [9]	Доцільність вкладення коштів, врахування цілей та строків інвестування, врахування сприятливих і несприятливих умов для інвестування, досягнення економічного ефекту
Скалюк Р.В., Лоїк О.І. [10]	«під інвестиційною привабливістю підприємства слід розуміти модель кількісних та якісних показників, які характеризують не тільки фінансово-економічний стан підприємства, а й рівень маркетингового, кадрового, інфраструктурного, правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів з інвесторами» [10]	Модель кількісних та якісних показників, фінансово-економічний стан, маркетингове, кадрове, інфраструктурне забезпечення, ефективність використання сучасних ІТ, налагодження контактів з інвесторами
Овандер Н.Л., Любецька М.О. [11]	«під ІПП будемо розуміти модель кількісних та якісних показників, які характеризуватимуть фінансово-економічний стан підприємства з урахуванням чинників, що впливатимуть на інвестиційну привабливість підприємства, узгоджуючи такі показники з метою інвестора» [11]	Модель кількісних та якісних показників, характеристика фінансово-економічного стану, узгодження цих показників з метою інвестора, чинники впливу на інвестиційну привабливість
Димченко О.В., Тараруєв Ю.О., Аболхасазад А. [12]	«інвестиційна привабливість підприємства – це комплексна характеристика підприємства, що має такі суттєві ознаки: – залежить від конкретних умов здійснення інвестицій; – визначається з урахуванням інтересів інвесторів та перспектив розвитку підприємства; – може бути розрахована шляхом інтегрального показника на основі узагальнення кількісних та якісних факторів, що впливають на діяльність підприємства» [12]	Комплексна характеристика; залежить від умов інвестування; враховує інтереси інвестора й перспективи розвитку підприємства; інтегральний показник
Ходаківський В.М., Місевич М.А. [13]	«Інвестиційна привабливість підприємства як об'єкта інвестування є важливим показником, під яким слід розуміти його інтегральну характеристику з точки зору наявного фінансового стану, можливостей розвитку техніко-економічного та організаційного рівня виробництва, соціальної безпеки та інформаційної забезпеченості тощо» [13]	Інтегральна характеристика, можливості розвитку рівня виробництва та ін.
Семенчук Л.І., Мороз С.О. [14]	«сукупність показників, що комплексно характеризують діяльність підприємства і показують доцільність вкладення в нього тимчасово вільних коштів» [14]	Сукупність показників, комплексна характеристика діяльності, доцільність вкладення коштів
Кулик А.М., Корецька О.В. [3]	«Інвестиційна привабливість – це багаторівнева інтегральна характеристика сукупності економічних, фінансових, виробничих та організаційних аспектів оцінки підприємства, які повинні відповідати вимогам потенційних інвесторів та забезпечує позитивний ефект від вкладень, яка встановлюється у відповідний час і в певному просторі» [3]	Інтегральна характеристика, вимоги потенційних інвесторів, позитивний ефект від вкладень в часі та певному просторі

Джерело: сформовано автором з використанням [3; 9-14].

Аналіз показав, що автори наукових публікацій акцентують увагу на таких важливих аспектах інвестиційної привабливості підприємства:

- доцільність вкладення тимчасово вільних коштів (Семенчук Л.І., Мороз С.О. [14]; Брюховецька Н.Ю., Хасанова О.В. [9]);

- сукупність (модель) показників, які дають комплексну характеристику підприємства (Семенчук Л.І., Мороз С.О. [14]; Скалюк Р.В., Лоїк О.І. [10]; Овандер Н.Л., Любецька М.О. [11]);

- характеристика фінансово-економічного стану (Овандер Н.Л., Любецька М.О. [11]; Скалюк Р.В., Лоїк О.І. [10]; Ходаківський В.М., Місевич М.А. [13]);

- характеристика рівня маркетингового, кадрового, інфраструктурного, правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій (Скалюк Р.В., Лоїк О.І. [10]);

- відповідність характеристик підприємства вимогам потенційних інвесторів (Димченко О.В., Тараруєв Ю.О., Аболхасазад А. [12]; Кулик А.М., Корецька О.В. [3]);

- інтегральна характеристика підприємства (Бланк І.А., Гуляєва Н.М. [8]; Димченко О.В., Тараруєв Ю.О., Аболхасазад А. [12]; Кулик А.М., Корецька О.В. [3]; Ходаківський В.М., Місевич М.А. [13]);

- досягнення економічного ефекту (Брюховецька Н.Ю., Хасанова О.В. [9]; Кулик А.М., Корецька О.В. [3]);

Вважаємо за доцільне також дослідити, як трактують поняття «інвестиційна привабливість підприємства» автори дисертаційних досліджень в Україні (таблиця 1.3). Вивчивши наведені в таблицях 1.1-1.3 підходи науковців до трактування поняття «інвестиційна привабливість підприємства», визначимо такі недоліки поданих ними визначень:

- не зазначено методи й показники, які дозволили б визначити переваги та недоліки інвестування;

- не враховано перспективи щодо подальшого розвитку підприємства й інвестиційні ризики, терміни інвестування, а також фактори, які впливають на інвестиційну привабливість підприємства;

– не враховано оцінку фінансово-економічного стану підприємства.

Таблиця 1.3. – Визначення інвестиційної привабливості підприємства в дисертаційних дослідженнях

Автор	Визначення	Особливості підходу
Коюда О.П.	« ... характеристики його (підприємства – від автора) фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку й можливостей залучення інвестиційних ресурсів» [20]	Визначення інвестиційної привабливості підприємства за характеристикою його фінансово-господарської та управлінської діяльності
Краснокутська Н.С.	« ... сукупність економіко–психологічних характеристик його (підприємства – від автора) діяльності, які задовольняють вимогам інвестора. Виходячи з системного підходу до розуміння підприємства, основними складовими інвестиційної привабливості підприємств є фінансова, що характеризує фінансовий стан підприємства; асортиментна, яка відбиває наявність конкурентної переваги об'єкта інвестицій за рахунок розробленої асортиментної політики; кадрова, що характеризує якість управління підприємством – об'єктом інвестицій, та територіальна, яка оцінює привабливість місцезнаходження підприємства» [21]	Проводить оцінку інвестиційної привабливості підприємства за комплексом його економіко-психологічних характеристик
Пирог О.В.	«загальна характеристика переваг і недоліків інвестування окремих напрямків та об'єктів із позиції конкретного інвестора» [22]	Пропонує проводити порівняльний аналіз даного підприємства з іншими потенційними об'єктами інвестування
Строкович Г.В.	«з позиції системного аналізу – комплекс чинників і характеристик, які впливають на стан об'єкта господарювання, з позицій економіко-математичних методів – сукупність показників, що характеризують ефективність роботи підприємства» [23]	Трактує інвестиційну привабливість підприємства з позиції системного аналізу і з позиції економіко-математичних методів
Вашечко Ю.В.	«система комплексних характеристик підприємства, як об'єкта інвестування, яка включає сукупність об'єктивних і суб'єктивних факторів, і дає підстави для перемоги у конкурентній боротьбі за інвестиційні ресурси на засадах врахування інтересів інвесторів» [24]	Враховує об'єктивні і суб'єктивні фактори. Розглядає врахування інтересів інвесторів як необхідну умови перемоги в боротьбі за інвестиційні ресурси

Джерело: сформовано автором з використанням [20-24].

Провівши аналіз наведених визначень інвестиційної привабливості підприємства та врахувавши наведені недоліки, ми пропонуємо наступне трактування досліджуваного поняття.

Отже, на нашу думку, інвестиційна привабливість підприємства – це комплекс показників, розрахунок яких поєднує інтереси як інвестора з точки зору доцільності вкладення тимчасово вільних коштів та отримання економічного (чи соціального та/або екологічного) ефекту, так і самого підприємства з точки зору перспектив його розвитку і прагнення бути конкурентним в отриманні інвестиційних ресурсів, з урахуванням факторів

макросередовища (інвестиційна привабливість країни) та мезосередовища (інвестиційна привабливість регіону, галузі).

Вважаємо, що таке комплексне визначення досліджуваного поняття дає відповідь на ті питання, які нами зазначені як недоліки у трактуваннях авторів. На відміну від наведених визначень інвестиційної привабливості підприємства, у запропонованому нами визначенні зазначені не лише інтереси інвестора, а й інтереси самого підприємства, а також враховано вплив факторів макро- та мезосередовища на рівень інвестиційної привабливості підприємства.

Зазначимо, що нами було опрацьовано 18 авторефератів дисертацій за період 1999-2023 роки економічного напрямку з питань аналізу інвестиційної привабливості підприємства та пов'язаних з ним понять [20-36] (додаток Б), в тому числі 3 на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук (автори Бондар М.І. [25], Гуткевич С.О. [26], Кириченко О.С. [27]).

Опишемо, які положення стосовно теоретико-методичних і практичних аспектів аналізу інвестиційної привабливості підприємства виносять автори дисертаційних досліджень як наукову новизну.

Як вважає Бондар В.І., «необхідною умовою процесу оцінювання ефективності інвестицій є проведення аналізу якості управління інвестиційним процесом, що здійснюється паралельно з аналізом ефективності використання інвестиційних ресурсів» [25]. На думку автора, цей аналіз повинен охоплювати чотири показники, два з яких мають безпосереднє відношення до інвестиційної привабливості підприємства, а саме: «поточний стан інвестиційного процесу з визначенням інвестиційної привабливості та інвестиційної активності підприємства» [25] і «відповідні заходи для досягнення нормативних значень економічних показників та інвестиційної привабливості суб'єкта підприємництва» [25].

Вашечко Ю.В., вивчаючи інвестиційну привабливість аграрних підприємств, здійснює «наукове обґрунтування концептуальних засад до інтегральної оцінки інвестиційної привабливості аграрних підприємств, які базуються на врахуванні територіальних особливостей, логістичних

особливостей та природно-сільськогосподарського районування» [24]. Важливим елементом наукової новизни в дисертаційній роботі автора є «удосконалення оцінки інвестиційної привабливості аграрних підприємств з урахуванням ризику коливання урожайності, яка базується на визначенні коефіцієнта залишкової варіації з метою підвищення достовірності даних щодо рівня ризикованості виробництва та інвестування» [24].

У дисертації Берляк Г.В. дістали подальший розвиток «організаційні підходи до економічного аналізу інвестиційної складової економічної безпеки підприємства щодо уточнення завдань, об'єктів аналізу в розрізі індикаторів інвестиційної безпеки та етапів його здійснення, що сприяє формуванню достовірної аналітичної інформації про стан інвестиційної безпеки підприємства» [27].

Ходаківський В.М. вперше запропонував «методичний підхід до інтегральної оцінки інвестиційного забезпечення економічного розвитку багатогалузевих сільськогосподарських підприємств з метою диференціації рівня їх інвестиційної привабливості» [28].

На нашу думку, вагомими є пропозиції Кацан А.М., який удосконалює «організаційно-економічний механізм активізації інвестування розвитку агропромислових підприємств, який, на відміну від раніше розроблених та функціонуючих, подано як сукупність заходів та інструментів, спрямованих на стимулювання залучення інвестицій, зокрема бюджетних, прямих іноземних, кредитних та інших джерел на основі використання елементів постійно поновлюваної платформи інвестиційної інфраструктури, врахування впливу чинників на ефективність інвестиційних процесів, прийняття виважених інвестиційних рішень щодо обсягів, логістичних підходів, форм і спрямованості інвестицій відповідно з потребами і стратегічними інтересами стейкхолдерів для підвищення інвестиційної привабливості підприємств» [29].

У дисертації Чорній В.В. «запропоновано методичний підхід щодо оцінювання інвестиційної привабливості підприємств» [30].

Антонюк К.Г. удосконалено «аналітичне забезпечення прогнозування

інвестиційної привабливості ... на основі багатofакторної кореляційно-регресійної моделі, ... яке, на відміну від наявних, враховує результати рейтингового та матричного методів визначення чинників формування інвестиційної привабливості, що надає можливість підвищити ступінь аналітичності і керованості цього процесу» [31].

Вчені виділяють певні види інвестиційної привабливості підприємства, беручи до уваги різні ознаки її класифікації (рис. 1.1).

Ознака класифікації	Вид інвестиційної привабливості підприємства	Характеристика
За суб'єктами оцінки	Внутрішня оцінка	Здійснюється підприємством
	Зовнішня оцінка	Здійснюється потенційним інвестором або державою
За типом інвестора	Інвестиційна привабливість для кредитного інвестора (банки)	В пріоритеті – рівень платоспроможності підприємства
	Інвестиційна привабливість для інституційного інвестора (інвестиційні фонди, компанії)	В пріоритеті – ефективність господарської діяльності та зростання вартості підприємства
За часовим горизонтом оцінки	Поточна	Характеристика на момент оцінки
	Перспективна	Ймовірність досягнення цілей інвестування
За підходом до проведення оцінки	Фундаментальна	Включає економічну та матеріальну складові
	Психологічна	Базується, в тому числі, й на суб'єктивних вимогах інвестора
За метою оцінки	З урахуванням характеру подальшого функціонування підприємства	Цілі інвестора пов'язані з подальшою інтеграцією чи продажем підприємства
	Без урахування характеру подальшого функціонування підприємства	Інтерес для інвестора становлять доходи від діяльності підприємства

Рисунок 1.1 Класифікація інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: складено автором на основі [16].

На нашу думку, внутрішня оцінка інвестиційної привабливості підприємства є тим базисом, який може дати самому підприємству важливу інформацію про його сильні та слабкі сторони і, відповідно, шанси у боротьбі за отримання більш дешевих і якісних інвестиційних ресурсів порівняно з конкурентами.

Таким чином, вивчення навчально-методичної та наукової літератури за тематикою роботи дало можливість виділити рівні інвестиційної привабливості залежно від масштабу охоплення, систематизувати елементи наукової новизни дисертаційних досліджень та узагальнити підходи до класифікації інвестиційної привабливості підприємства. Також нам вдалось на основі комплексного підходу та з урахуванням переваг та недоліків наявних в опрацьованій літературі визначень сформулювати авторське трактування економічної сутності інвестиційної привабливості підприємства.

1.2. Огляд методик аналізу інвестиційної привабливості

Спочатку визначимо мету аналізу й, відповідно, оцінки інвестиційної привабливості підприємства, оскільки вона є різною з точки зору обох сторін процесу інвестування – самого підприємства як об'єкта інвестування та інвестора як суб'єкта інвестування (рис. 1.2).

Далі систематизуємо методичні аспекти аналізу інвестиційної привабливості підприємства з точки зору їх розкриття в навчально-методичній літературі з фінансового аналізу (таблиця 1.4). Зазначимо, що нами було опрацьовано 9 навчальних посібників та підручників з фінансового аналізу.

Як показують дані таблиці 1.4, три джерела взагалі не розглядають питання інвестиційної привабливості підприємства, натомість автори вивчають суміжні поняття (аналіз інвестиційної активності, аналіз інвестиційної діяльності і т.д.).

Рисунок 1.2 Мета оцінки інвестиційної привабливості підприємства з точки зору об'єкту та суб'єкту інвестування

Джерело: складено автором на основі [14; 37].

Таблиця 1.4. – Розкриття методичних аспектів аналізу інвестиційної привабливості підприємства у навчально-методичній літературі

Автор, джерело	Аспект аналізу інвестиційної привабливості підприємства		Суміжні поняття (у випадку, якщо не розкрито аспекти аналізу інвестиційної привабливості підприємства)
	Рекомендована система показників для аналізу	Методичні підходи щодо аналізу	
Ковальчук Н.О., Гаватюк Л.Г., Єрміїчук Н.І. [38]	-	-	Аналіз інвестиційної активності
Кондратенко Н.О., Великих К.О. [7]	+	-	
Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. [39]	-	-	Суть інвестиційної діяльності. Аналіз інвестиційних проєктів щодо доцільності їх прийняття
Марусяк Н.Л. [40]	+	-	
Мних Є.В., Барабаш Н.С. [41]	-	-	Аналіз інвестиційної діяльності
Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. [42]	+	-	
Приймак С.В. [43]	+	-	
Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. [44]	+	-	
Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та ін. [6]	+	+	
Всього	6	1	x

Джерело: сформовано автором на основі [6-7; 38-44].

У п'яти джерелах не згадуються методики аналізу в заданому напрямку аналізу, зате наведена система показників для аналізу інвестиційної привабливості підприємства.

І лише в одному з розглянутих джерел (автори Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та ін. [6]) наведені й методики оцінки інвестиційної привабливості, і показники для аналізу інвестиційної привабливості підприємства.

Зупинимось на методиках аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Як зазначає Овандер Н.Л., «під час формування державного підходу до оцінки інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання в Україні першою стала Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій» [11]. Автор вказує, що ця методика, затверджена у 1998 році, на даний час чинна, однак «ґрунтується на застарілій формі звітності, яка не відповідає НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [11].

Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та ін. також згадують нормативну методику і зазначають, що вона «базується на розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості, що включає фінансові показники, які характеризують майновий стан, фінансову стійкість, ліквідність, прибутковість підприємства, а також його ділову та ринкову активність на певний момент, при цьому не враховуючи перспективи розвитку суб'єкта господарювання» [6].

На нашу думку, застосування нормативної методики є доцільним з точки зору комплексної оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Водночас Школьник І.О. та ін. пропонують систематизувати наявні методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства з поділом їх на три групи, при цьому виділяють:

- методику, яка ґрунтується на обчисленні коефіцієнтів фінансового стану;
- методику, яка ґрунтується на обчисленні інтегрального показника;
- методику, яка застосовує матричний підхід.

На рис. 1.3 схематично розкрито суть зазначених методичних підходів до аналізу інвестиційної привабливості підприємства.

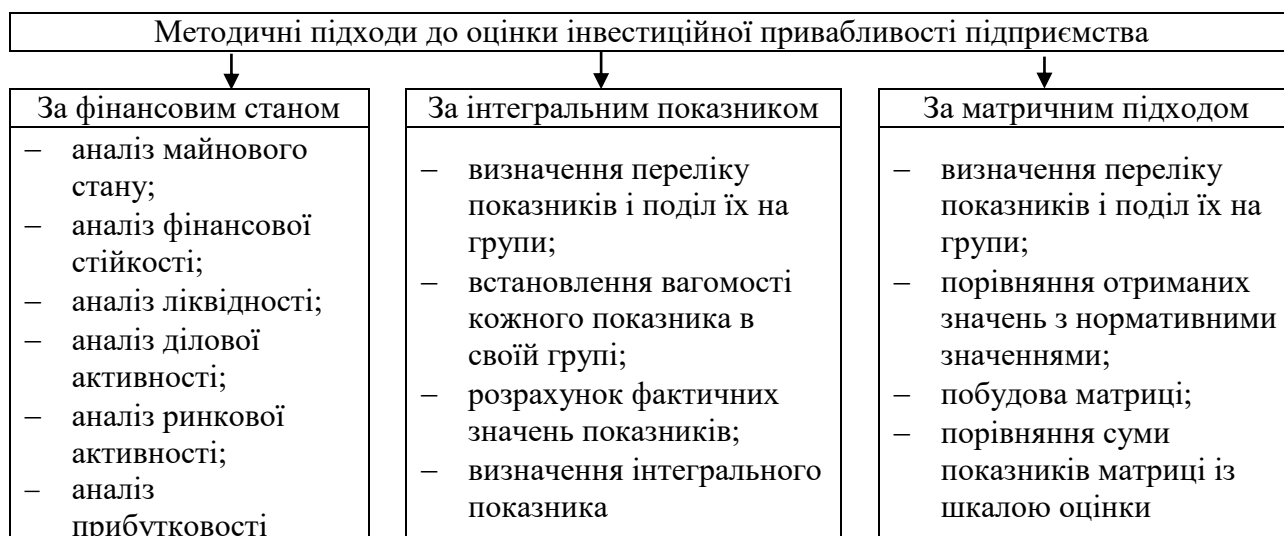

Рисунок 1.3 Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: складено автором на основі [6].

Більш широкий перелік методичних підходів до аналізу інвестиційної привабливості підприємства наведено у наукових публікаціях вітчизняних авторів у фахових виданнях (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5. – Методики інвестиційної привабливості підприємства у наукових статтях

Автор, джерело	Методики аналізу інвестиційної привабливості підприємства аналізу
1	2
Поясник Г.В. [37]	- «інтегральна оцінка; - метод рейтингової оцінки; - метод експертних оцінок; - метод порівнянь; - матричний метод; - диференційований метод» [37]
Рзаєва Т.Г. [45]	- «диференційований підхід; - на базі аналізу внутрішньої стратегії розвитку підприємства як співвідношення індексу сильних і слабких сторін; - рейтингова оцінка за даними фінансової звітності; - на базі аналізу фінансових показників; - інтегральний підхід» [45]
Овандер Н.Л., Любецька М.О. [11]	- «факторний підхід; - внутрішній оціночний підхід; - інтегральний підхід; - порівняльний (рейтинговий) підхід» [11]
Щербіна А.О., Іонін Є.Є. [47]	- «використання загального методу аналізу, а саме горизонтального аналізу; - розрахунок відносних коефіцієнтів щодо оцінки фінансової стійкості та платоспроможності з визначенням змін питомої ваги показників інвестиційної активності в структурі загальних пов'язаних показників» [47]

Продовження таблиці 1.5

1	2
Семенчук Л.І., Мороз С.О. [14]	- «методики, що ґрунтуються на різноманітних оцінках експертів; - методики, що ґрунтуються на статистичній інформації; - комбіновані методики, що ґрунтуються на експертно-статистичних розрахунках» [14]
Скалюк Р.В., Лоїк О.І. [10]	- «на основі показників фінансового стану; - на основі ефективності вкладення грошей у цінні папери; - на основі психологічного аспекту» [10]
Шиян Н. [46]	- «з використанням аналізу фінансових та економічних показників діяльності підприємства; - з використанням інтегрального інвестиційної привабливості підприємства» [46]

Джерело: сформовано автором на основі [10; 11; 14; 37; 45-47].

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, робимо висновок, що незважаючи на різноманітність застосовуваних підходів до аналізу інвестиційної привабливості підприємства, більшість науковців виділяють такі підходи, які ґрунтуються на аналізі даних фінансової звітності підприємства з використанням певної системи показників. Визначимо також, яку систему показників інвестиційної привабливості підприємств рекомендують розраховувати автори навчально-методичної літератури з фінансового аналізу (таблиця 1.6).

Таблиця 1.6. – Система показників для аналізу інвестиційної привабливості підприємства у навчально-методичній літературі

Група показників	Кондратенко Н.О., Великих К.О. [7]	Марусяк Н.Л. [40]	Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. [42]	Приймак С.В. [43]	Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. [44]	Школьник І.О., Боярко І.М. та ін. [6]	Разом
Структура активів	+	+		+	+		4
Структура джерел формування капіталу	+	+		+	+		4
Ліквідність і платоспроможність	+	+	+	+	+		5
Фінансова стійкість	+	+	+	+	+		5
Прибутковість (рентабельність)	+	+	+	+	+		5
Якість прибутку	+	+		+	+		4
Ефективність використання виробничих ресурсів	+		+	+	+		4
Ділова активність (оборотність капіталу)	+	+	+	+	+		5
Діловий імідж керівництва підприємства	+			+	+		3
Вільні власні кошти						+	1
Потенціал розвитку та перспективної економічної стійкості						+	1
Окремі інвестиційні операції						+	1
Всього	9	7	5	9	9	3	x

Джерело: сформовано автором на основі [6-7; 40; 42-44].

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що у 5 з розглянутих 6 джерел навчально-методичної літератури з фінансового аналізу при аналізі інвестиційної привабливості підприємства рекомендують проводити аналіз ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, прибутковості (рентабельності) і ділової активності (оборотності капіталу).

Зокрема, названі в таблиці автори рекомендують розраховувати такі показники при аналізі інвестиційної привабливості підприємства відповідно до виділених ними груп показників:

– «структура активів: частка необоротних активів, оборотних активів, запасів, дебіторської заборгованості, грошей та їх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій» [7; 40; 43; 44];

– «структура джерел формування капіталу: частка власного капіталу, зобов'язань і забезпечень, довгострокових зобов'язань і забезпечень, поточних зобов'язань і забезпечень, поточної кредиторської заборгованості» [7; 40; 43; 44];

– «ліквідність і платоспроможність: коефіцієнти абсолютної, швидкої та загальної ліквідності, коефіцієнт співвідношення поточної кредиторської та поточної дебіторської заборгованості [7; 40; 43; 44];

– «фінансова стійкість: коефіцієнти фінансової автономії, фінансового ризику, маневреності власного капіталу, забезпеченості запасів власними оборотними коштами, реальної вартості основних засобів, нагромадження амортизації [7; 40; 43; 44];

– «прибутковість (рентабельність): рентабельність продажу, чиста рентабельність сукупного капіталу і власного капіталу [7; 40; 43; 44];

– «якість прибутку: частка валового прибутку в прибутку до оподаткування, темп зростання прибутку до оподаткування, частка чистого прибутку в прибутку до оподаткування [7; 40; 43; 44];

– «ефективність використання виробничих ресурсів: продуктивність праці, фондівіддача і фондомісткість, матеріалівіддача і матеріаломісткість [7; 43; 44];

– «ділова активність (оборотність капіталу): коефіцієнти обертання капіталу, власного капіталу, оборотних активів, запасів, поточної дебіторської заборгованості, поточної кредиторської заборгованості [7; 40; 43; 44];

– «діловий імідж керівництва підприємства» [7; 43; 44];

– «вільні власні кошти: показники складу, структури, динаміки оборотних коштів, джерел фінансування, зобов'язань; показники ефективності використання оборотних коштів; показники динаміки та ефективності використання власних оборотних коштів» [6];

– «потенціал розвитку та перспективної економічної стійкості: показники складу, структури, динаміки за елементами потенціалу» [6];

– «окремі інвестиційні операції: показники ефективності руху грошових коштів (коефіцієнт ефективності руху грошових коштів, коефіцієнт реінвестування); частка додатного (від'ємного) грошового потоку від інвестиційної діяльності в загальному потоці» [6].

Без поділу на певні групи автори Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. [42] сформуливали систему з 13 показників інвестиційної привабливості підприємства:

1) коефіцієнт автономії – відношення власного капіталу до валюти балансу;

2) коефіцієнт фінансової стійкості – відношення суми довгострокових кредитів банку і поточних зобов'язань до власного капіталу;

3) коефіцієнт інвестування – відношення суми власного капіталу та довгострокових зобов'язань до необоротних активів;

4) коефіцієнт маневрування – відношення власних оборотних коштів до власного капіталу;

5) коефіцієнт поточної ліквідності – відношення оборотних активів до поточних зобов'язань;

6) фондівіддача – відношення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, послуг) до залишкової вартості основних засобів;

7) рентабельність власного капіталу – відношення чистого прибутку до власного капіталу;

- 8) період погашення кредиторської заборгованості – відношення кількості днів в році (360) до коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості;
- 9) співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості – відношення короткострокової дебіторської заборгованості до короткострокової кредиторської заборгованості;
- 10) коефіцієнт оновлення основних засобів – відношення суми збільшення первісної вартості основних засобів до первісної вартості основних засобів;
- 11) рентабельність виробництва – відношення чистого прибутку до собівартості реалізованої продукції;
- 12) рентабельність обороту – відношення різниці між операційним прибутком і сплаченими відсотками до обороту з реалізації продукції;
- 13) рентабельність сукупного капіталу – відношення прибутку до оподаткування до сукупного капіталу.

Вибір саме цих показників автори аргументують так: «цю систему сформовано на основі показників, які під час проведення оцінювання та аналізу інвестиційної привабливості підприємства зустрічаються найчастіше» [42].

Автори Кушнір Н.Б. і Мужук Ю.В. пропонують здійснювати оцінку інвестиційної привабливості підприємства «шляхом визначення середнього геометричного значення чотирьох основних показників, а саме: оборотності активів, прибутковості капіталу, фінансової стійкості та ліквідності активів» [48]. На нашу думку, запропонована ними методика є достатньо простою і не вимагає багато часу і складних розрахунків, в той же час вона використовує одночасно показники ділової активності, рентабельності (прибутковості), фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності. В цьому, вважаємо, й полягають переваги наведеної методики.

Отже, систематизувавши методичні аспекти аналізу інвестиційної привабливості підприємства, висвітлені у навчально-методичній літературі з фінансового аналізу та в наукових публікаціях, ми визначили мету аналізу з точки зору обох сторін процесу інвестування – самого підприємства як об'єкта

інвестування та інвестора як суб'єкта інвестування; розглянули наявні методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства; визначили систему показників для проведення цього аналізу. На основі комплексного підходу, доступності інформаційної бази та відносної нескладності розрахунків обґрунтовано вибір методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

1.3. Формування інформаційної бази аналізу інвестиційної привабливості

Зважаючи на викладене в параграфі 1.2, визначимо інформаційні джерела для проведення дослідження стосовно оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Більшість показників згідно різних методик аналізу інвестиційної привабливості підприємства розраховуються за даними фінансової звітності підприємства, а саме форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» і форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Крім того, використовується інформація із форми статистичної звітності «Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію» (форма №11-ОЗ) про вартість машин і обладнання – при розрахунку показника активної частини основних засобів.

Також використовуються дані бухгалтерської звітності, а саме (зауважимо, що більша частина з них – для емітентів цінних паперів):

- середні щоденні виплати грошових коштів;
- ринкова ціна однієї акції;
- кількість проданих акцій;
- загальна сума дивіденді, що сплачуються.

В процесі систематизації наукового надбання з питань аналізу інвестиційної привабливості підприємства нами також було узагальнено ті проблеми, які вбачають вчені в даному напрямку наукових досліджень (таблиця 1.7).

Таблиця 1.7. – Проблемні аспекти аналізу інвестиційної привабливості підприємства в наукових публікаціях

Автор	Проблемні аспекти аналізу інвестиційної привабливості підприємства
Кулик А.М., Корецька О.В.	«В економічній літературі до сьогодні не вироблений єдиний підхід до визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість» і її взаємозв'язків з конкурентоспроможністю підприємства та його сталим розвитком. Сутність цього поняття і, відповідно, методи розрахунку по-різному трактують вітчизняні і зарубіжні вчені» [3]
Ткачук І.І., Спіцина Ю.Г.	«Більшість авторів пов'язують трактування інвестиційної привабливості підприємства виключно з сукупністю фінансово-економічних характеристик діяльності підприємства, не враховуючи дуже важливі психологічний та соціальні аспекти» [16]
Скалюк Р.В., Лоїк О.І.	«У наукових джерелах не існує одностайного підходу до визначення чинників, які впливають на інвестиційну привабливість суб'єкта господарювання» [10]
	«... існує значна кількість методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства, однак усі вони характеризуються наявністю певних недоліків, а саме: 1) багато методів, що запозичені в іноземних авторів, спрямовані, в основному, на фінансові, а не на реальні інвестиції; 2) запозичені методи, що стосуються саме реальних інвестицій, розроблені для умов стабільної економіки, де чітко проявлені всі економічні закони. Тому, дані методики не адаптовані до реальної економічної ситуації в Україні; 3) більшість методів заснована на аналізі безсистемних наборів показників фінансового стану підприємства, тобто носить ретроспективний характер, тоді як інвестора цікавлять результати майбутньої діяльності; 4) переважна більшість методів базуються на проведенні експертної оцінки і мають характер невизначеності, бо відображають суб'єктивну думку експертів» [10]
Овандер Н.Л., Любецька М.О.	«Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій ... є чинною, проте вона ґрунтується застарілій формі звітності, яка не відповідає НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [11]
	«Ціла низка науковців звертала увагу в своїх роботах на інвестиційну привабливість, ... проте більшість із них не приділяла достатньо уваги саме діагностиці інвестиційної привабливості» [11]
Ходаківський В.М., Місевич М.А.	«У сучасній економічній літературі немає чіткості у визначенні сутності інвестиційної привабливості та системи її оцінки» [13]
Поясник Г.В.	«В багатьох дослідженнях в області оцінювання інвестиційної привабливості підприємств та аналізу існуючих методичних підходів щодо вирішення проблеми приділено багато уваги оцінці фінансового стану майбутнього об'єкту інвестування, однак ще залишається багато питань щодо вибору найбільш об'єктивного методичного підходу в сучасних умовах з урахуванням специфіки галузі» [37]
Щербіна А.О., Іонін Є.Є.	«Станом на сьогодні існує багато методик оцінки інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості, що використовують різні види аналізу. Багато з них є недоступними для зовнішніх користувачів через обмеження в інформаційних ресурсах, потреби в залученні додаткових експертів через існування низки розрахункових показників» [47]
Amosha O., Velychko V., Troian V.	«На сьогодні не існує об'єктивного методу управління інвестиційним потенціалом підприємства, здатного достовірно відобразити можливі проблеми функціонування та ризики інвестування коштів у підприємство. Існуючі методи управління інвестиційним потенціалом компанії враховують або недостатню кількість факторів, необхідних для оцінки, або надмірну кількість факторів, що підлягають оцінці, внаслідок чого інвестору досить важко виокремити необхідну інформацію та зробити правильне рішення» [18]

Джерело: сформовано автором на основі [3; 10; 11; 13; 16; 18; 37; 47].

Отже, більшість наведених в таблиці авторських поглядів стосовно невирішених проблем в питаннях дослідження питань аналізу інвестиційної привабливості підприємства стосуються категорійного апарату в частині

трактування досліджуваного поняття та методичних аспектів оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства.

На нашу думку, важливим є не лише виділення невирішених раніше частин загальної проблеми науковцями, а й їх авторське бачення стосовно того, якими способами можна досягнути кращого результату наукових досліджень.

Зокрема, вчені вважають проблемою то факт, що відсутній єдиний підхід до розуміння економічної сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємства» (Ходаківський В.М., Місевич М.А. [13]; Кулик А.М., Корецька О.В. [3]). Відповідно, науковці аналізують вже існуючі визначення досліджуваного поняття, зазначають їх переваги й недоліки та подають власні, уточнені та більш змістовні в частині розкриття важливих для їх дослідження аспектів інвестиційної привабливості підприємства.

Так, Ткачук І.І. та Спіцина Ю.Г. наголошують на важливості враховувати при визначенні інвестиційної привабливості підприємства не тільки його фінансово-економічні характеристики, а й психологічний та соціальний ефекти. Автори Кулик А.М. і Корецька О.В. акцентують увагу на необхідності розглядати інвестиційну привабливість підприємства в тісному взаємозв'язку з його конкурентоспроможністю та сталим розвитком. Науковці Овандер Н.Л. і Любецька М.О. вважають за доцільне приділити увагу в дослідженнях саме діагностиці інвестиційної привабливості підприємства.

Також важливою проблемою науковці вважають відсутність єдиного підходу до визначення факторів (чинників) впливу на інвестиційну привабливість підприємства (Скалюк Р.В., Лоїк О.І. [10]; Кулик А.М., Корецька О.В. [3]). Відповідно, зазначені науковці використовують різні ознаки класифікації та поділяють чинники впливу на інвестиційну привабливість підприємства на позитивні й негативні, зовнішні та внутрішні, а Скалюк Р.В., Лоїк О.І. [10] додатково пов'язують рівень інвестиційної привабливості підприємства з і стадією його життєвого циклу.

І варто зазначити, що автори практично всіх розглянутих нами наукових публікацій вказують на існування багатьох методичних підходів до оцінки

інвестиційної привабливості підприємства, що унеможлиблює уніфікацію цієї оцінки і співставлення її результатів, отриманих при використанні різних методик. Так, Поясник Г.В. наголошує на важливості «вибору найбільш об'єктивного методичного підходу в сучасних умовах з урахуванням специфіки галузі» [37]. Автори Щербіна А.О. та Іонін Є.Є. вважають, що багато з наявних на даний час методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства недоступні для зовнішніх користувачів, що пояснюється обмеженнями у використанні інформаційних ресурсів та необхідності залучати додаткових експертів для проведення такої оцінки.

Вчені Овандер Н.Л. і Любецька М.О. наголошують на тому, що чинна «Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» [11], затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 р. використовує застарілу фінансову звітність і тому не відповідає вимогам НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності підприємства» [49]. Погоджуючись із зазначеними авторами, вважаємо за доцільне на законодавчому рівні внести поправки в дану методику і вказати коди рядків форм фінансової звітності відповідно до діючих стандартів.

Науковці Скалюк Р.В. і Лоїк О.І. наводять детальний аналіз недоліків існуючих методик і виділяють їх недоліки, серед яких неадаптованість методик до реалій економічної ситуації в Україні, яка не відрізняється стабільністю; ретроспективний характер за вимоги, що інтерес інвестора становить саме перспективи діяльності підприємства; високий рівень суб'єктивізму через залучення експертів.

Кулик А.М., Корецька О.В. зазначають на розбіжності між вітчизняними і зарубіжними вченими в питаннях трактування поняття «інвестиційна привабливість підприємства» та, відповідно, самих методиках її оцінки.

У дисертаційних дослідженнях науковці також вказують на існування певних проблемних аспектів щодо аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Зокрема, Бондар В.І. на основі дослідження 14 моделей оцінки

ризикі банкрутства встановлює, що «кожна з них має відхилення у визначенні кризового стану підприємств. Тому для оцінки ризику банкрутства, аби спрогнозувати його імовірність, не достатньо застосування лише інтегрального показника, що передбачено даними моделями» [24].

Беркляк Г.В. зазначає, що «існування недостатньої уваги вчених до визначення місця інвестиційної безпеки підприємства в складі економічної безпеки зумовлює неефективність у прийнятті рішень у сфері інвестування через недооцінку потенційних вигід та загроз» [27]. Для того, щоб вирішити вказану проблему автор пропонує виділяти інвестиційну складову економічної безпеки підприємства.

Основні проблеми щодо залучення інвестицій у вітчизняні підприємства встановлює Філатова О.М.: «нерозвиненість інфраструктури, неурегульованість законодавства та слабкість фінансово-кредитної системи, непрозорість податкової системи» [35]. Це ті зовнішні для підприємства фактори, на якій воно впливати не може і змушене функціонувати в певному середовищі.

Кацан А.М. зазначає, що певні галузеві особливості національних підприємств «у комплексі із складністю освоєння іноземних інвестицій в Україні та недоліками політики інвестування, спричиняє невисоку інвестиційну привабливість» [29].

Антонюк К.Г. зауважує, що «економіка України на нинішньому етапі зазнає впливу глобальних викликів, що спричинені війною» [31], що чинить негативний вплив на інвестиційну привабливість національних підприємств. Як прояв цього негативного впливу автор називає пошкодження транспортних сполучень, закриття повітряного простору, зменшення кількості пасажирських перевезень.

Отже, в питаннях аналізу інвестиційної привабливості підприємства вчені зосереджують дослідження на таких проблемних аспектах теми, як трактування економічної сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємства» та її зв'язку зі стадією життєвого циклу та рівнем конкурентоспроможності підприємства; чинниках, які впливають на рівень інвестиційної привабливості

підприємства; методики оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства. Наш авторський вклад у вирішення зазначених проблем складає подане власне визначення досліджуваного поняття та обґрунтування вибору найбільш доцільної методики для оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства з точки зору простоти обчислень та доступної інформаційної бази.

Висновки до розділу 1

1. За результатами опрацювання навчально-методичної літератури, наукових статей у фахових виданнях, монографій та авторефератів дисертацій відповідно до тематики нашого дослідження визначено такі недоліки наведених трактувань інвестиційної привабливості підприємства: не зазначено методи й показники, які дозволили б визначити переваги та недоліки інвестування; не враховано перспективи щодо подальшого розвитку підприємства й інвестиційні ризики, терміни інвестування, а також фактори, які впливають на інвестиційну привабливість підприємства; не враховано оцінку фінансово-економічного стану підприємства. З урахування зазначених недоліків сформульовано авторське визначення інвестиційної привабливості підприємства, перевагою якого є зазначення не лише інтересів інвестора, а й інтересів самого підприємства, а також врахування впливу факторів макро- та мезосередовища на рівень інвестиційної привабливості підприємства.

2. Виділено рівні інвестиційної привабливості залежно від масштабу охоплення (країна, регіон, галузь, підприємство, окремий проєкт), систематизовано елементи наукової новизни дисертаційних досліджень в напрямку обраної тематики та узагальнено підходи до класифікації інвестиційної привабливості підприємства (за суб'єктами оцінки, за типом інвестора, за часовим горизонтом оцінки, за підходом до проведення оцінки, за метою оцінки).

3. За результатами проведеної систематизації методичних аспектів аналізу інвестиційної привабливості підприємства визначено мету аналізу з точки зору

об'єкта інвестування (підприємства) та суб'єкта інвестування (інвестора); переваги та недоліки існуючих методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства; визначено систему показників для проведення аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Також обґрунтовано вибір найбільш доцільної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства за критеріями комплексного підходу, доступності інформаційної бази та відносної простоти розрахунків.

4. Досліджено формування інформаційної бази аналізу інвестиційної привабливості підприємства. З'ясовано, що вчені вбачають проблемні аспекти в питаннях аналізу інвестиційної привабливості підприємства, пов'язані з дефініцією поняття; зовнішніми та внутрішніми факторами впливу на рівень інвестиційної привабливості підприємства; методиками оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства. Розглянуто також напрямки вирішення зазначених проблемних питань, зокрема, шляхом доопрацювання діючої «Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» в частині гармонізації з сучасними формами фінансової звітності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Статистична оцінка діяльності підприємств транспорту

Згідно Закону України «Про транспорт», «транспорт є однією з найважливіших галузей суспільного виробництва і покликаний задовольняти потреби населення та суспільного виробництва в перевезеннях» [50].

За видами транспорту підприємства відносяться до залізничного, автомобільного, водного, трубопровідного або авіаційного транспорту. Мета діяльності підприємств транспорту – здійснення перевезень і надання послуг «на основі державних контрактів, державних замовлень і договорів на перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти з урахуванням економічної ефективності провізних та переробних можливостей транспорту» [50].

За призначенням транспорт поділяють на вантажний і пасажирський. Оскільки в подальшому ми будемо проводити дослідження на матеріалах підприємств вантажного автомобільного транспорту, то свою увагу зосередимо саме на вантажному транспорті.

Проведемо аналіз динаміки обсягів перевезених вантажів в Україні за 2017-2022 роки в розрізі видів транспорту (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1. – Аналіз динаміки обсягів перевезених вантажів за видами транспорту в Україні за 2017-2022 роки

Вид транспорту	Обсяг перевезених вантажів, млн. т						Відхилення, 2021 до 2017	
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	+/-	%
Залізничний	339,6	322,3	312,9	305,5	314,3	...	-25,3	-7,5
Автомобільний	176,4	187,2	244,2	191,4	224,0	...	47,6	27,0
Водний	5,9	5,6	6,1	5,6	5,3	...	-0,6	-10,2
Трубопровідний	114,8	109,4	112,7	97,5	77,3	...	-37,5	-32,7
Авіаційний	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	...	0,0	19,6
Разом	636,7	624,6	676,0	600,1	621,3	317,5	-15,4	-2,4

Джерело: розрахунки автора за даними [51].

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що обсяг перевезених вантажів в Україні за останні роки в середньому становить близько 630 млн. т і практично в 2 рази зменшився у 2022 році. В розрізі видів транспорту аналіз за 2022 рік не проведений через відсутність статистичних даних.

Найбільшого значення за 2017-2021 роки показник досяг у 2019 році (676,0 млн. т), а найменшого – у 2020 році (600,1 млн. т). На нашу думку, таке різке зменшення обсягу перевезених вантажів у 2020 році порівняно попередніми періодами, а саме на 75,9 млн. т порівняно з 2019 роком, пов'язане з пандемією коронавірусу, дією карантинних обмежень і порушенням логістичних зв'язків. Однак вже у 2021 році спостерігається позитивна динаміка щодо збільшення обсягу перевезених вантажів на 21,2 млн. т порівняно з попереднім роком.

Графічно динаміка обсягів перевезених вантажів в Україні за 2017-2021 роки в розрізі видів транспорту подана на рис. 2.1.

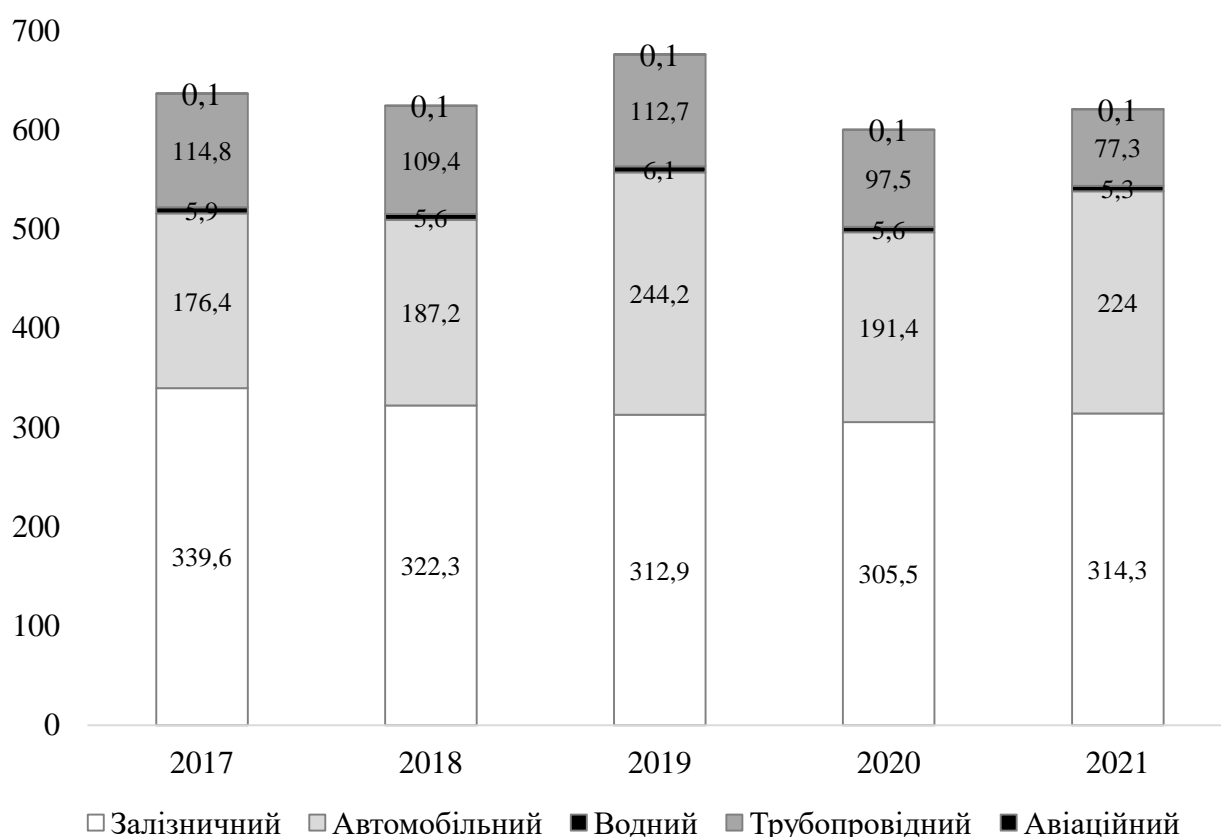

Рисунок 2.1 Динаміка обсягів перевезених вантажів за видами транспорту в Україні за 2017-2021 роки, млн. т

Джерело: побудовано автором за даними [51].

Як можна побачити на рис. 2.1 і в таблиці 2.1, найбільше вантажів в Україні перевозиться залізничним транспортом (в середньому близько 320 млн. т в рік). Автомобільний транспорт займає друге місце за обсягом перевезених вантажів, який в середньому складає близько 205 млн. т. в рік. Найменше вантажів перевозиться авіаційним транспортом – 0,1 млн. т в рік.

Проведемо аналіз структури обсягів перевезених вантажів в Україні за 2017-2021 роки в розрізі видів транспорту (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2. – Аналіз структури обсягів перевезених вантажів за видами транспорту в Україні за 2017-2022 роки

Вид транспорту	Питома вага в обсягу перевезених вантажів, %					Відхилення, 2021 до 2017, відсоткові пункти
	2017	2018	2019	2020	2021	
Залізничний	53,341	51,601	46,287	50,908	50,587	-2,754
Автомобільний	27,711	29,971	36,124	31,895	36,053	8,342
Водний	0,927	0,897	0,902	0,933	0,853	-0,074
Трубопровідний	18,030	17,515	16,672	16,247	12,442	-5,588
Авіаційний	0,013	0,016	0,015	0,017	0,016	0,003
Разом	100	100	100	100	100	x

Джерело: розрахунки автора за даними [51].

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що залізничним транспортом в Україні перевозять близько половини вантажів. Питома вага цього виду транспорту у перевезенні вантажів протягом періоду дослідження коливається від 46,3% у 2019 році до 53,3% у 2017 році і має тенденцію до зменшення (за винятком 2020 року).

Зазначимо, що питома вага трубопровідного транспорту у перевезенні вантажів має тенденцію до зменшення від 18,0% у 2017 році до 12,4% у 2021 році. До того ж, у 2021 році порівняно з 2020 роком зменшилась також питома вага водного і авіаційного транспорту у перевезеннях вантажів.

На противагу цьому, відзначимо стійку динаміку щодо збільшення питомої ваги автомобільного транспорту у перевезенні вантажів (за винятком 2020 року), яка зростає від 27,7% у 2017 році до 36,1% у 2021 році. Таким чином, внесок автомобільного транспорту в перевезенні вантажів за останні 5 років значно зріс і складає більше від третьої частини всіх вантажів.

Розглянемо показники діяльності вантажного автомобільного транспорту більше детально. Зокрема, проведемо аналіз динаміки вантажних перевезень автомобільним транспортом в Україні та Волинській області за 2019-2021 роки (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3. – Аналіз динаміки вантажних перевезень автомобільним транспортом в Україні та Волинській області за 2019-2021 роки

Показник	Значення показника у відповідному періоді			Відхилення, 2021 до 2019	
	2019	2020	2021	+/-	%
Вантажообіг, тис. км					
Україна	48897924,3	42296704,5	46429797,9	-2468126,4	-5,0
Волинська область	1987363,8	2054934,2	2353412,5	366048,7	18,4
Питома вага Волинської області, %	4,1	4,9	5,1	1,0	24,7
Обсяг перевезених вантажів, тис. т					
Україна	244364,5	191337,4	222572,2	-21792,3	-8,9
Волинська область	5148,1	4792,9	5809,5	661,4	12,8
Питома вага Волинської області, %	2,1	2,5	2,6	0,5	23,9

Джерело: розрахунки автора за даними [52].

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом, як по Україні, так і по Волинській області у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився. Однак якщо по Україні це зменшення становить 21,7%, то по Волинській області лише 6,9%.

Якщо порівнювати 2021 рік з 2020 роком, то бачимо, що обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом, як по Україні, так і по Волинській області збільшився. Однак якщо по Україні це збільшення становить 16,3%, то по Волинській області вже 21,2%.

Позитивним також є те, що питома вага Волинської області в обсягу перевезених вантажів автомобільним транспортом протягом періоду дослідження має тенденцію до зростання і збільшується від 2,1% у 2019 році до 2,6% у 2021 році.

Графічно динаміка обсягу перевезених вантажів автомобільним транспортом в Україні та Волинській області за 2019-2022 роки подана на рис. 2.2.

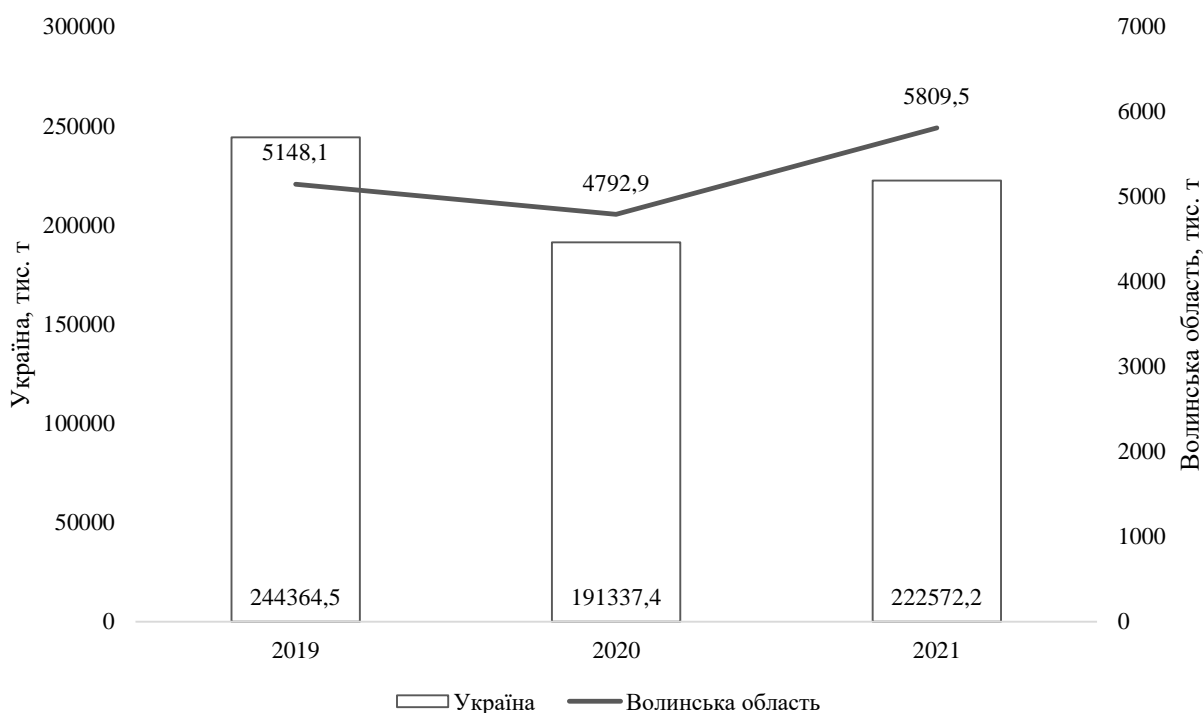

Рисунок 2.2 Динаміка обсягу перевезених вантажів автомобільним транспортом в Україні та Волинській області за 2019-2021 роки, тис. т

Джерело: побудовано автором за даними [52].

Порівняння динаміки по Україні і по Волинській області за таким показником, як вантажообіг, показало наступне. Вантажообіг вантажного автомобільного транспорту по Україні у 2020 році порівняно з 2019 роком зменшився на 13,5%, в той час як по Волинській області спостерігається його зростання на 3,4%.

Якщо порівнювати 2021 рік з 2020 роком, то бачимо, що вантажообіг автомобільного транспорту як по Україні, так і по Волинській області збільшився. Однак якщо по Україні це збільшення становить 9,8%, то по Волинській області вже 14,5%.

Позитивним також є те, що питома вага Волинської області в вантажообігу автомобільного транспорту протягом періоду дослідження має тенденцію до зростання і збільшується від 4,1% у 2019 році до 5,1% у 2021 році.

Графічно динаміка показників вантажообігу вантажних перевезень автомобільним транспортом в Україні та Волинській області за 2019-2022 роки подана на рис. 2.3.

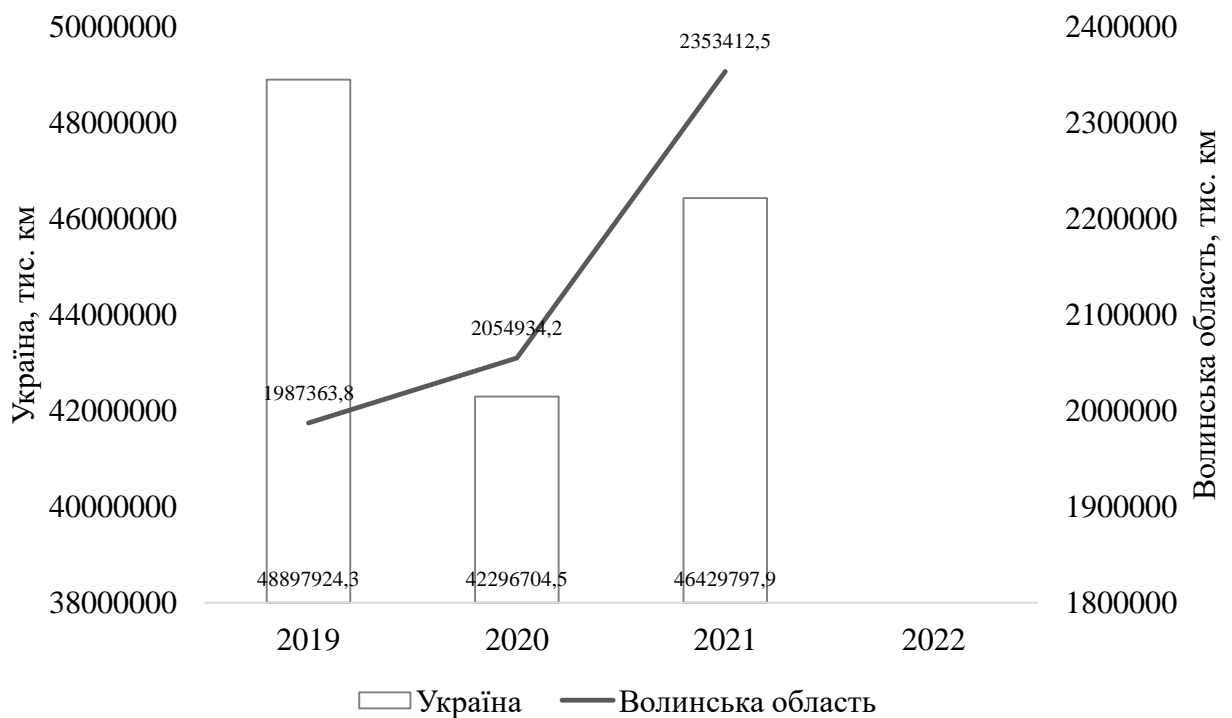

Рисунок 2.3 Динаміка вантажообігу вантажних перевезень автомобільним транспортом в Україні та Волинській області за 2019-2022 роки, тис. км
Джерело: побудовано автором за даними [52].

Автором також проведено аналіз інвестиційної активності підприємств транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності України [].

Дослідимо динаміку капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту (код 49 за КВЕД-2010) України та Волинської області за період 2010-2022 роки (таблиця 2.4).

Окремо по вантажному автомобільному транспорту провести дане дослідження не вдалось через відсутність статистичних даних.

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що протягом періоду дослідження капітальні інвестиції у підприємства наземного і трубопровідного транспорту України загалом зростали, за виключенням 2013-2014, 2019-2020 і 2022 років. Якщо порівнювати 2022 і 2010 роки, то зростання

обсягів капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту України становить 18000,7 млн. грн. або 267,6% (у 3,7 рази).

Таблиця 2.4. – Аналіз динаміки капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту України та Волинської області

Рік	Україна		Волинська область		Питома вага області, %
	млн. грн.	у % до попереднього року	тис. грн.	у % до попереднього року	
2010	6725,5	х	16392	х	0,46
2011	8837,8	131,4	110286	446,2	1,55
2012	15076,9	170,6	104966	87,4	0,79
2013	4535,1	30,1	53266	56,7	1,50
2014	3916,2	86,4	39244	70,9	1,23
2015	8120,1	207,3	76272	178,5	1,06
2016	15931,1	196,2	125831	159,0	0,86
2017	22245,7	139,6	170360	134,2	0,83
2018	31005,7	139,4	225746	130,4	0,77
2019	24569,7	79,2	310115	138,1	1,34
2020	20208,3	82,2	273860	98,4	1,61
2021	27941,6	138,3	428884	55,7	0,65
2022	24726,2	88,5	759939	177,2	3,07
2022 до 2010, +/-	18000,7	х	743547	х	2,83
2022 до 2010, %	267,6	х	4536,0	х	1161,0

Джерело: розрахунки автора за даними [54; 55].

Дещо подібна ситуація по Волинській області, адже протягом періоду дослідження капітальні інвестиції у підприємства наземного і трубопровідного транспорту Волинської області також загалом мали позитивну динаміку і зростали, за виключенням 2012-2014 і 2020-2021 років. Якщо порівнювати 2022 і 2010 роки, то зростання обсягів капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту Волинської області становить 743547 тис. грн. або 4536,0% (у 46,4 рази).

Таким чином, темпи зростання обсягів капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту Волинської області перевищують відповідний показник по Україні.

Зазначимо, що протягом періоду дослідження питома вага Волинської області в обсягах капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту України в середньому становила дещо менше 1%, а

саме 0,98%. Найбільшим за досліджуваний період цей показник був у 2022 році (3,07%), а найменшим у 2010 році (0,24%). Значне зростання показника саме у 2022 році пояснюється, на нашу думку, важливим географічним положенням області та її роллю у транспортному сполученні України з країнами-партнерами для обміну стратегічно важливими вантажами.

Графічно динаміку питомої ваги Волинської області в обсягах капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту України за 2010-2022 роки подано на рис. 2.4.

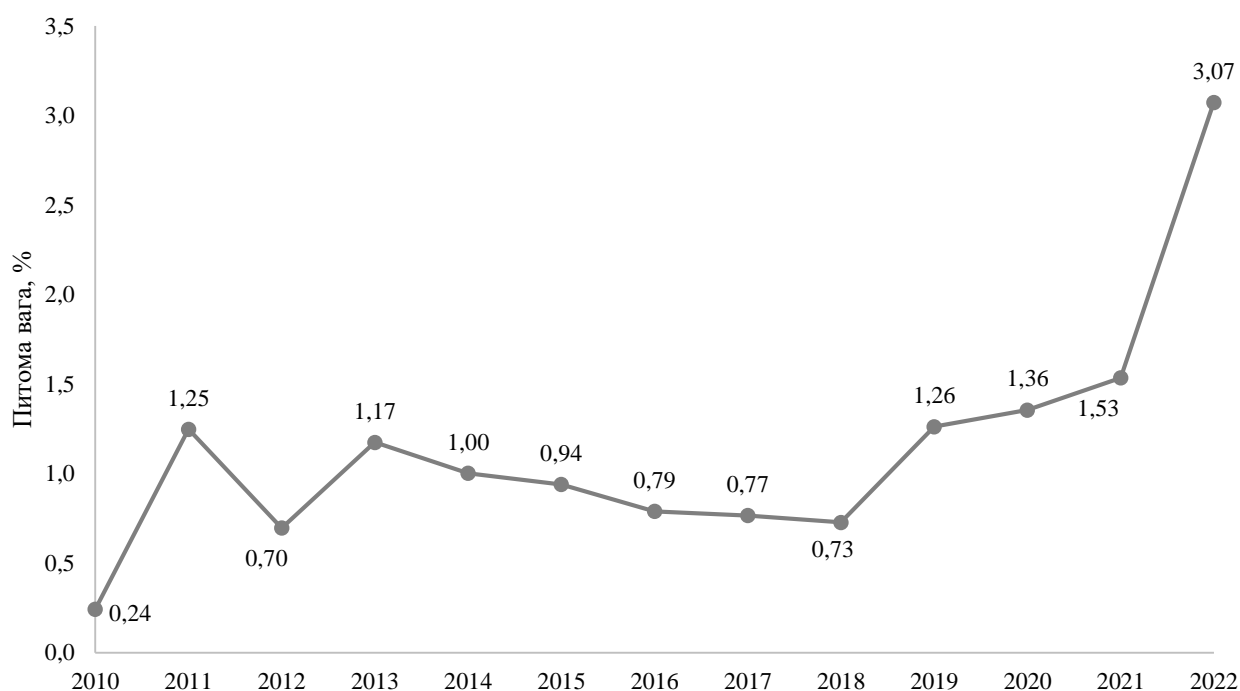

Рисунок 2.4 Динаміка питомої ваги Волинської області в обсягах капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту України за 2010-2022 роки, %

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.4.

2.2. Аналіз інвестиційної привабливості транспортних підприємств транспорту на основі нормативної методики

«Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій» затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.98р. [4].

Зазначена методика передбачає розрахунок шести груп показників для визначення інвестиційної привабливості інвестованого об'єкта:

- I група: показники оцінки майнового стану;
- II група: показники оцінки фінансової стійкості (платоспроможності);
- III група: показники оцінки ліквідності активів;
- IV група: показники оцінки прибутковості;
- V група: показники оцінки ділової активності;
- VI група: показники оцінки ринкової активності.

За кожною групою показників розраховується підсумковий показник і далі ці підсумкові показники з відповідним ваговим коефіцієнтом враховуються в загальний інтегральний показник оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Оскільки досліджувані нами підприємства транспорту не є емітентами цінних паперів, то розрахувати такі показники VI групи, як дивіденд, коефіцієнт цінності акції і рентабельність акції немає можливості. Тому значення показників і, відповідно, підсумковий показник за цією групою, для досліджуваних підприємств транспорту будуть рівні нулю.

Враховуючи, що до програмного забезпечення, яке є додатком до вказаної методики і яке дозволяє після введення в програму відповідних даних звітності підприємства отримати значення інтегрального показника оцінки інвестиційної привабливості підприємства, у нас доступ відсутній, ми адаптували зазначену методику для розрахунків в програмі *MS Excel*.

Також ми ввели бальну оцінку за кожним показником, вибравши в якості оптимального балу 15 балів. Саме таким може бути максимально можливе

значення інтегрального показника оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Отже, перейдемо до формування системи показників та їх розрахунку за кожною групою показників.

В таблиці 2.5 наведено показники першої групи, тобто показники оцінки майнового стану досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік.

Таблиця 2.5. – Показники оцінки майнового стану досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік

Назва показника	Напрямок оптимізації, min (max)	Вага показника в групі, %	Фактичне значення показника		Оцінка показника в балах	
			ТзОВ «Луцьк-автодор-Транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»	ТзОВ «Луцьк-автодор-транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»
Активна частина основних засобів	max	10	0,88	0,85	15	14,49
Коефіцієнт зносу основних засобів	min	40	0,65	0,29	6,63	15
Коефіцієнт оновлення основних засобів	max	30	0,03	0,48	0,99	15
Коефіцієнт вибуття основних засобів	max	20	0,02	0,37	0,74	15
Підсумковий показник за I групою показників	-	-	-	-	4,59	14,95

Джерело: розрахунки автора за даними фінансової звітності підприємства.

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що у 2022 році ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» має кращі показники майнового стану порівняно з ТзОВ «Луцькавтодор-Транс», за винятком активної частини основних засобів.

В таблиці 2.6 наведено показники другої групи, тобто показники оцінки фінансової стійкості (платоспроможності) досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік.

Таблиця 2.6. – Показники оцінки фінансової стійкості (платоспроможності)
досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік

Назва показника	Напрямок оптимізації, min (max)	Вага показника в групі, %	Фактичне значення показника		Оцінка показника в балах	
			ТЗОВ «Луцьк-автодор-Транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»	ТЗОВ «Луцьк-автодор-Транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»
Власні оборотні засоби	max	8	-22658,20	-7998,70	5,30	15
Власні довгострокові та середньострокові позикові джерела формування запасів та витрат	max	10	-22658,20	-7998,70	5,30	15
Загальна сума основних джерел формування запасів та витрат	max	8	-15592,90	-7998,70	7,69	15
Робочий капітал	max	10	-4468,00	-7563,90	15	8,86
Маневреність робочого капіталу	max	10	-4,07	-0,06	0,21	15
Коефіцієнт незалежності	max	10	0,29	0,13	15	6,61
Коефіцієнт фінансування	max	12	0,41	0,15	15	5,37
Коефіцієнт фінансової стійкості	max	12	0,29	0,13	15	6,61
Показник фінансового лівериджу	max	10	0	0	0	0
Підсумковий показник за II групою показників	-	-	-	-	8,19	8,39

Джерело: розрахунки автора за даними фінансової звітності підприємства.

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що у 2022 році обидва підприємства не лише не мають власних оборотних засобів, а й за рахунок залучення довгострокових і середньострокових позикових коштів не мають можливості покрити запаси і витрати. Це свідчить про кризовий фінансовий стан досліджуваних транспортних підприємств. Однак у ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» суми нестачі джерел покриття запасів є меншими.

Однак відносні показники фінансової стійкості ТЗОВ «Луцькавтодор-Транс» мають кращі значення порівняно з ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ». Як результат, підсумковий показник за II групою показників оцінки інвестиційної

привабливості підприємства в обох підприємств практично однаковий з незначною перевагою ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» (на 0,2 бали).

В таблиці 2.7 наведено показники третьої групи, тобто показники оцінки ліквідності активів досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік.

Таблиця 2.7. – Показники оцінки ліквідності активів досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік

Назва показника	Напрямок оптимізації, min (max)	Вага показника в групі, %	Фактичне значення показника		Оцінка показника в балах	
			ТзОВ «Луцьк-автодор-Транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»	ТзОВ «Луцьк-автодор-транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»
Коефіцієнт покриття	max	25	0,91	0,50	15	8,29
Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	min	25	1,63	0,91	8,36	15
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	max	25	0,01	0,27	0,74	15
Норма грошових резервів (за наявності у підприємства цінних паперів)	max	15	-	-	-	-
Коефіцієнт покриття періодичних виплат	max	10	14372,68	644,31	15	0,67
Підсумковий показник за III групою показників	-	-	-	-	7,52	9,64

Джерело: розрахунки автора за даними фінансової звітності підприємства.

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що у 2022 році ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» за двома показниками ліквідності активів має кращі результати порівняно з ТзОВ «Луцькавтодор-Транс», а саме за коефіцієнтом покриття і коефіцієнтом покриття періодичних виплат. За іншими двома показниками, а саме за коефіцієнтом співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості, а також за коефіцієнтом абсолютної ліквідності, кращі результати має ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ».

Як результат, підсумковий показник за III групою показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства для ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» становить 9,64 бали, що на 2,12 бали більше порівняно з ТзОВ «Луцькавтодор-Транс».

В таблиці 2.8 наведено показники четвертої групи, тобто показники оцінки прибутковості досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік.

Таблиця 2.8. – Показники оцінки прибутковості досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік

Назва показника	Напрямок оптимізації, min (max)	Вага показника в групі, %	Фактичне значення показника		Оцінка показника в балах	
			ТзОВ «Луцьк-автодор-Транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»	ТзОВ «Луцьк-автодор-транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»
Коефіцієнт прибутковості інвестицій	max	15	0,03	0,11	4,22	15
Коефіцієнт прибутковості власного капіталу	max	30	0,06	0,61	1,51	15
Операційна рентабельність продажу	max	10	0,04	0,05	14,10	15
Коефіцієнт експлуатаційних витрат	min	25	22,83	21,46	14,10	15
Коефіцієнт прибутковості активів	max	20	0,01	0,10	2,29	15
Підсумковий показник за IV групою показників	-	-	-	-	6,48	15

Джерело: розрахунки автора за даними фінансової звітності підприємства.

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що у 2022 році ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» має всі без винятку кращі показники оцінки прибутковості, які включені до розрахунку, порівняно з ТзОВ «Луцькавтодор-Транс». Відповідно, підприємство ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» за IV групою показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства отримало найвищий бал (15 балів).

В таблиці 2.9 наведено показники п'ятої групи, тобто показники оцінки ділової активності досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік.

Таблиця 2.9. – Показники оцінки ділової активності досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік

Назва показника	Напрямок оптимізації, min (max)	Вага показника в групі, %	Фактичне значення показника		Оцінка показника в балах	
			ТзОВ «Луцьк-автодор-Транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»	ТзОВ «Луцьк-автодор-транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»
Продуктивність праці	max	9	692,14	1558,39	6,66	15
Фондовіддача	max	9	1,00	4,23	3,55	15
Коефіцієнт оборотності коштів у розрахунках	max	13	0,76	4,78	2,37	15
Період обороту коштів у розрахунках	min	15	476	75	2,37	15
Коефіцієнт оборотності готової продукції	max	13	1,78	1987,21	0,01	15
Період обороту готової продукції	min	13	202	0,18	0,01	15
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	max	13	1,45	18,88	1,16	15
Коефіцієнт оборотності активів (капіталу)	max	15	0,34	2,07	2,44	15
Підсумковий показник за V групою показників	-	-	-	-	2,10	15

Джерело: розрахунки автора за даними фінансової звітності підприємства.

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що у 2022 році ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» має всі без винятку кращі показники оцінки ділової активності, які включені до розрахунку, порівняно з ТзОВ «Луцькавтодор-Транс». Відповідно, підприємство ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» за V групою показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства отримало найвищий бал (15).

В таблиці 2.10 наведено розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік.

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що у 2022 році більш інвестиційно привабливим із двох досліджуваних підприємств транспорту є ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ».

Таблиця 2.10. – Розрахунок інтегрального показника інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту за 2022 рік

Група показників	Вага групи, %	Підсумкова оцінка за групою показників (в балах)	
		ТзОВ «Луцьк-автодор-транс»	ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»
I група: показники оцінки майнового стану	20	4,59	14,95
II група: показники оцінки фінансової стійкості (платоспроможності)	20	8,19	8,39
III група: показники оцінки ліквідності активів	10	7,52	9,64
IV група: показники оцінки прибутковості	8	6,48	15
V група: показники оцінки ділової активності	15	2,10	15
VI група: показники оцінки ринкової активності	27	0	0
Інтегральний показник інвестиційної привабливості	-	4,14	9,08

Джерело: розрахунки автора за даними таблиць 2.5-2.9.

Інтегральний показник інвестиційної привабливості цього підприємства становить 9,08 балів із 15 можливих, а це на 4,94 бали більше порівняно із підприємством-конкурентом ТзОВ «Луцькавтодор-Транс». Зазначимо, що за всіма групами показників ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» має кращі результати порівняно із конкурентом.

2.3. Аналіз інвестиційної привабливості підприємств транспорту за спрощеною методикою

Спираючись на запропоновану авторами Кушнір Н.Б. і Мужук Ю.В. методику оцінки інвестиційної привабливості підприємства, проведемо аналіз інвестиційної привабливості підприємств транспорту Волинської області ТзОВ «Луцькавтодор-Транс» і ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» та здійснимо інтерпретацію отриманих результатів.

Вихідні дані для проведення аналізу інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту за 2020-2022 роки наведемо в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11. – Вихідні дані для проведення аналізу інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту за 2020-2022 роки

Показник	Значення показника, тис. грн.					
	ТзОВ «Луцькавтодор-Транс»			ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	63937,5	86685,4	27684,5	11615,8	23418,8	29609,4
Вартість майна на початок року	77997,2	77991,5	98074,9	3395,7	6871,4	11267,1
Вартість майна на кінець року	77991,5	98074,9	67018,4	6871,4	11267,1	17401,5
Середньорічна вартість майна	77994,35	88033,2	82546,65	5133,55	9069,25	14334,3
Чистий прибуток	5097,2	6310,4	1212,5	552,2	766,9	1379,7
Власний капітал	19568,5	18438,5	19651,0	138,7	887,1	2249,9
Позиковий капітал	58423,0	79636,4	47367,4	6732,7	10380,0	15151,6
Оборотні активи	51416,4	64895,1	42899,4	2465,6	5929,1	7587,7
Поточні зобов'язання	58423,0	79636,4	47367,4	6732,7	10380,0	15151,6

Джерело: розрахунки автора за даними фінансової звітності підприємств.

Автори застосовуваної нами методики вважають, що доцільно проводити аналіз інвестиційної привабливості підприємства «шляхом визначення середнього геометричного значення чотирьох основних показників, а саме: оборотності активів, прибутковості капіталу, фінансової стійкості та ліквідності активів» [48].

Зазначимо, що перший з названих показників, а саме оборотність активів, визначений згідно назви однозначно. Стосовно інших трьох показників нами внесено певні пояснення.

Так, прибутковість капіталу будемо трактувати як рентабельність всього капіталу, тобто рентабельність активів.

В якості коефіцієнта фінансової стійкості пропонуємо обрати саме коефіцієнт фінансової стійкості, хоча перелік коефіцієнтів фінансової стійкості досить широкий.

З показників, які характеризують ліквідність активів, нами обрано коефіцієнт покриття.

Вибір саме цих показників обґрунтовуємо тим, що вони мають однакову позитивну динаміку – зростання, тому розрахований на їх основі показник інвестиційної привабливості підприємства буде також мати позитивну динаміку щодо зростання. Це важливо для інтерпретації та подальшої можливості для порівняння отриманих результатів для різних підприємств та висновків щодо того, яке саме з двох підприємств є більш інвестиційно привабливим.

Отже, на основі даних фінансової звітності досліджуваних підприємств транспорту Волинської області обчислимо наступні чотири показники:

– оборотність активів – коефіцієнт оборотності активів як відношення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) до середньорічної вартості активів;

– прибутковість капіталу – рентабельність активів як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів;

– фінансова стійкість – коефіцієнт фінансової стійкості як відношення власного капіталу до позикового капіталу;

– ліквідність активів – коефіцієнт покриття як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань.

Результати розрахунків зазначених показників для досліджуваних підприємств транспорту за 2020-2022 роки наведемо в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12. – Аналіз інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту за 2020-2022 роки

Показник	Значення показника, тис. грн.					
	ТзОВ «Луцькавтодор-Транс»			ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Оборотність активів (коефіцієнт оборотності активів)	0,820	0,985	0,335	2,263	2,582	2,066
Прибутковість капіталу (рентабельність активів)	0,065	0,072	0,015	0,108	0,085	0,096
Фінансова стійкість (коефіцієнт фінансової стійкості)	0,335	0,232	0,415	0,021	0,085	0,148
Ліквідність активів (коефіцієнт покриття)	0,880	0,815	0,906	0,366	0,571	0,501
Показник інвестиційної привабливості підприємства	0,354	0,340	0,207	0,207	0,321	0,349

Джерело: розрахунки автора за даними фінансової звітності підприємств.

Проаналізувавши наведені в таблиці дані, можемо констатувати, що у 2020-2021 роках більш інвестиційно привабливим, згідно застосованої спрощеної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства авторів Кушнір Н.Б. і Мужук Ю.В., було автотранспортне підприємство ТзОВ «Луцькавтодор-Транс».

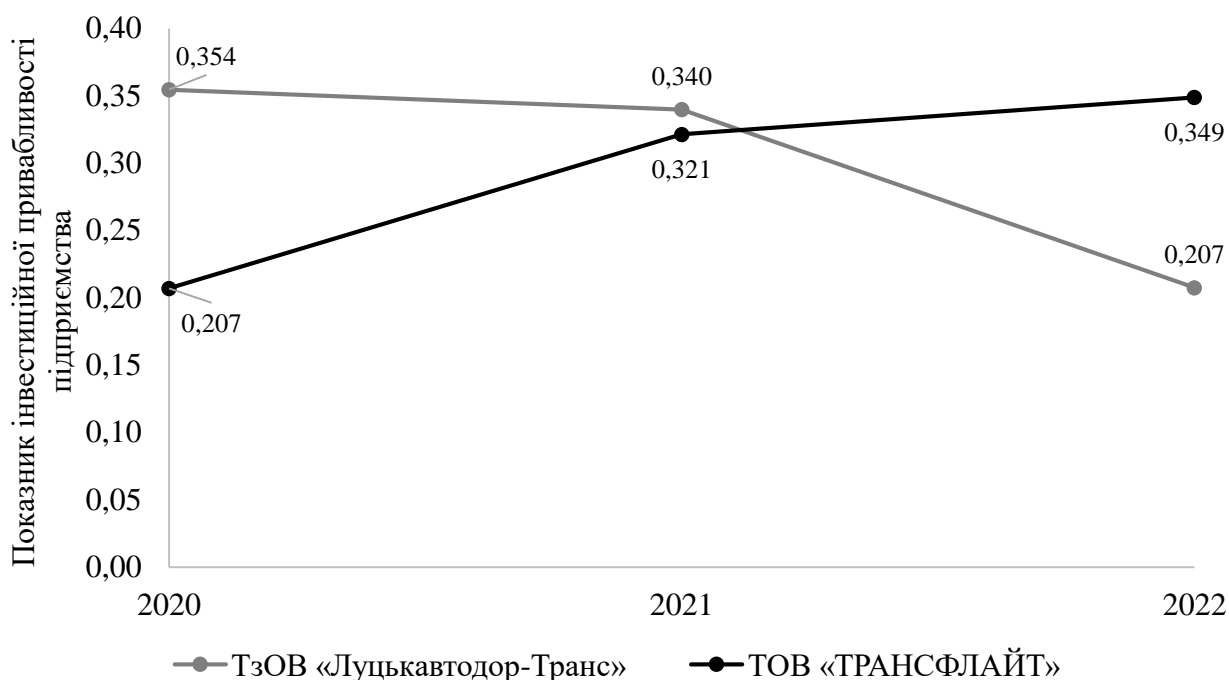
Зокрема, у 2020 році показник інвестиційної привабливості цього підприємства становив 0,354 і був на 0,147 або на 71,25% більшим порівняно з відповідним показником інвестиційної привабливості транспортного підприємства ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ».

Вже у 2021 році між показниками інвестиційної привабливості обох досліджуваних підприємств транспорту не було такої значної різниці. Відповідно, у 2021 році показник інвестиційної привабливості ТзОВ «Луцькавтодор-Транс» становив 0,340, що на 0,018 або на 5,72% перевищувало відповідний показник інвестиційної привабливості транспортного підприємства ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ».

Однак у 2022 році ситуація змінилась і більше значення показника інвестиційної привабливості мало вже підприємство ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ», а саме 0,349, що на 0,141 або на 68,44% більше порівняно з відповідним показником інвестиційної привабливості транспортного підприємства ТзОВ «Луцькавтодор-Транс».

Графічно динаміка показника інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту Волинської області, розрахованого за спрощеною методикою, за 2020-2022 роки подана на рис. 2.5.

Як можна побачити на рис. 2.5, в той час як показник інвестиційної привабливості ТзОВ «Луцькавтодор-Транс» протягом періоду дослідження має негативну динаміку до зменшення (від 0,354 до 0,207, тобто зменшення становить 0,147 або 41,49%), то показник інвестиційної привабливості ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» протягом періоду дослідження має позитивну динаміку до збільшення (від 0,207 до 0,349, тобто збільшення становить 0,142 або 68,45%).

Рисунк 2.5 Динаміка показника інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту Волинської області, розрахованого за спрощеною методикою, за 2020-2022 роки

Джерело: побудовано автором за даними таблиці 2.7.

Таким чином, спрощена методика аналізу інвестиційної привабливості підприємства дає можливість досить швидко, виконавши нескладні розрахунки, порівняти рівень інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств.

Висновки до розділу 2

1. Подана статистична оцінка діяльності підприємств транспорту за такими напрямками: аналіз динаміки і структури обсягів перевезених вантажів в Україні в розрізі видів транспорту, аналіз динаміки вантажних перевезень автомобільним транспортом в Україні та Волинській області, аналіз динаміки капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту в Україні та Волинській області. Встановлено, що автомобільний транспорт займає друге місце за обсягом перевезених вантажів, який в середньому складає

близько 205 млн. т. в рік. Аналіз показав, що внесок автомобільного транспорту в перевезенні вантажів за останні 5 років значно зріс і складає більше від третьої частини всіх вантажів. Позитивним є те, що питома вага Волинської області в вантажообігу автомобільного транспорту протягом періоду дослідження становить близько 5% і має тенденцію до зростання. Темпи зростання обсягів капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту Волинської області перевищують відповідний показник по Україні.

2. Проведено інтегральну оцінку досліджуваних підприємств транспорту Волинської області за 2022 рік на основі методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій», яка полягає у розрахунку 6 груп показників: майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності активів, прибутковості, ділової активності, ринкової активності. Нами адаптовано зазначену методику для розрахунків в програмі *MS Excel* і введено бальну оцінку за кожним показником. Сформовано систему показників та здійснено їх розрахунок з визначенням підсумкового показника за кожною групою. Визначено, що у 2022 році більш інвестиційно привабливим із двох досліджуваних підприємств є ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» з інтегральним показником 9,08 балів із 15 можливих, що на 4,94 бали більше порівняно із підприємством-конкурентом ТзОВ «Луцькавтодор-Транс». За всіма групами показників ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» має кращі результати порівняно із конкурентом.

3. Згідно спрощеної методики нами обґрунтовано вибір показників для оцінки інвестиційної привабливості підприємства (коефіцієнти оборотності активів, фінансової стійкості, покриття і рентабельність активів) на основі однакової позитивної динаміки (зростання), що важливо для інтерпретації та подальшої можливості порівняння отриманих результатів для різних підприємств. Подано оцінку в динаміці за 2020-2022 роки інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств. Отримані результати за 2022 рік підтверджують, що ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» з показником 0,349 є більш інвестиційно привабливим підприємством порівняно з ТзОВ «Луцькавтодор-Транс», інтегральний показник інвестиційної привабливості якого складає 0,207.

РОЗДІЛ 3

ВДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Обґрунтування вибору методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Оскільки в другому розділі роботи нами було здійснено оцінку інвестиційної привабливості підприємств транспорту Волинської області ТзОВ «Луцькавтодор-Транс» і ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» за двома різними методиками, вважаємо за доцільне порівняти отримані результати та визначити переваги та недоліки застосування кожної з методик.

За результатами проведених розрахунків і згідно адаптованої нами нормативної методики, і згідно методики авторів Кушнір Н.Б. і Мужук Ю.В. підприємство ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» виявилось більш інвестиційно привабливим підприємством порівняно з ТзОВ «Луцькавтодор-Транс».

З цього робимо висновок, що для порівняння рівня інвестиційної привабливості двох чи більше підприємств варто використовувати методику авторів Кушнір Н.Б. і Мужук Ю.В., яка ґрунтується на розрахунку середнього геометричного значення чотирьох основних показників, які характеризують рівень оборотності активів, рівень прибутковості капіталу, рівень фінансової стійкості підприємства та рівень ліквідності його активів.

На нашу думку, вибір саме цієї методики ґрунтується на таких критеріях, як відносна простота розрахунків і, відповідно, висока швидкість отримання результату. Водночас дана методика враховує показники, які характеризують основні напрямки фінансового аналізу діяльності підприємства.

Оскільки інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства обчислюється на основі коефіцієнтів, які мають однаковий напрям позитивних змін (збільшення), а саме коефіцієнта оборотності активів, рентабельності

активів, коефіцієнта фінансової стійкості та коефіцієнта покриття, то порівняння результатів для різних підприємств є коректним.

Отже, чим більше значення отриманого інтегрального показника інвестиційної привабливості, тим більш інвестиційно привабливим є підприємство.

На основі цього висновку можна проводити аналіз інвестиційної привабливості підприємства в динаміці і порівнювати рівень його інвестиційної привабливості в різні періоди часу. До того ж, у випадку зменшення рівня інвестиційної привабливості підприємства можна провести факторний аналіз інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства і виявити, за яким саме напрямком відбулись негативні зміни – у діловій активності, рентабельності, фінансовій стійкості чи ліквідності. За результатами факторного аналізу відповідні служби підприємства мають приймати виважені управлінські рішення для усунення негативної дії виявлених факторів і вживати заходів для підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємства.

Також результати аналізу можуть бути використані для порівняння рівня інвестиційної привабливості двох чи більше підприємств. Те підприємство, для якого показник інтегральної оцінки інвестиційної привабливості є вищим, більш інвестиційно привабливе порівняно з іншим (іншими), оскільки в такому випадку підприємство зважає переважає підприємство-конкурента за рівнем ділової активності, рентабельності, фінансової стійкості та ліквідності. Знову ж таки, факторний аналіз може надати керівництву підприємств з нижчим рівнем інвестиційної привабливості інформацію саме про той напрям фінансового аналізу, який потребує покращення показників.

Таким чином, до переваг методики авторів Кушнір Н.Б. і Мужук Ю.В. відносимо відносну простоту розрахунків, високу швидкість отримання результату і можливість використання як для аналізу рівня інвестиційної привабливості окремого підприємства в динаміці, так і для порівняння рівня інвестиційної привабливості різних підприємств. Це може бути важливим для

потенційних інвесторів при прийнятті рішень стосовно доцільності вкладання коштів у підприємство.

Перейдемо до адаптованої нами нормативної методики, а саме «Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій» [4], розробленої Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій.

По-перше, зазначимо, що згадана методика розроблена у 1998 році і використовує кодифікацію показників вже не чинної фінансової та іншої звітності, що ускладнює її застосування. Крім того, методика передбачає використання спеціального програмного забезпечення, якого немає у вільному доступі.

Тому нами були здійснені такі кроки, які дали можливість адаптувати згадану методику для її практичного застосування для інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства:

- 1) збережено перелік показників за всіма групами (майнового стану, фінансової стійкості (платоспроможності), ліквідності активів, прибутковості, ділової активності, ринкової активності);
- 2) враховано чинну кодифікацію показників фінансової звітності, які використовують для розрахунків;
- 3) введено бальну оцінку для кожного показника, що дало можливість коректно порівнювати отримані результати, оскільки методика передбачає не лише розрахунок відносних показників (коефіцієнтів), а й абсолютних показників (наприклад, показники II групи: власні оборотні кошти, власні довгострокові та середньострокові позикові джерела формування запасів та витрат, загальна сума основних джерел формування запасів та витрат, робочий капітал);
- 4) відповідно, визначено максимальний рівень бальної оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства, який становить 15 балів [56].

Перелічені кроки дали можливість практичного застосування цієї методики і можливість порівняння отриманих результатів стосовно рівня інвестиційної привабливості для різних підприємств.

Зважаючи на те, що згадана методика полягає у розрахунку загалом 41 показника (шість груп показників, кожна група містить від 4 до 9 показників, за кожною групою розраховується підсумковий показник і за цими підсумковими показниками визначається інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства), то її застосування є досить складним і не завжди доцільним за критеріями витраченого часу. Це є недоліком зазначеної методики, водночас до переваг саме цієї методики віднесемо її комплексність та можливість врахувати в інтегральній оцінці інвестиційної привабливості підприємства детальну його характеристику з точки зору повноти охоплення показників фінансового аналізу.

Таким чином, підсумуємо наші міркування стосовно доцільності застосування використаних нами двох методик оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства:

– за критеріями простоти розрахунків, доступності інформації та мінімізації затрат часу варто застосовувати методику авторів Кушнір Н.Б. і Мужук Ю.В.;

– за критеріями комплексності та повноти охоплення показників фінансового аналізу – варто застосовувати дорацьовану нами нормативну «Методику інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій» [4].

3.2. Вдосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємства шляхом автоматизації аналітичних процедур

Розглянемо покроково порядок оцінки рівня інвестиційної привабливості досліджуваних транспортних підприємств Волинської області в програмі

електронних таблиць *Microsoft Excel*, проведеної за спрощеною методикою авторів Кушнір Н.Б. і Мужук Ю.В.

На першому кроці на листі «Вихідні дані_спрощена методика» були введені ті дані фінансової звітності підприємств за 2020-2022 роки, які необхідні для подальших розрахунків (рис. 3.1).

Показник	Значення показника, тис. грн.					
	ТзОВ «Лупцькавтодор-Транс»			ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	63937,5	86685,4	27684,5	11615,8	23418,8	29609,4
Вартість майна на початок року	77997,2	77991,5	98074,9	3395,7	6871,4	11267,1
Вартість майна на кінець року	77991,5	98074,9	67018,4	6871,4	11267,1	17401,5
Середньорічна вартість майна	77994,35	88033,20	82546,65	5133,55	9069,25	14334,30
Чистий прибуток	5097,2	6310,4	1212,5	552,2	766,9	1379,7
Власний капітал	19568,5	18438,5	19651	138,7	887,1	2249,9
Позиковий капітал	58423	79636,4	47367,4	6732,7	10380	15151,6
Оборотні активи	51416,4	64895,1	42899,4	2465,6	5929,1	7587,7
Поточні зобов'язання	58423	79636,4	47367,4	6732,7	10380	15151,6

Рисунок 3.1 Фрагмент листа «Вихідні дані_спрощена методика» в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel* з вихідними даними для подальшої оцінки рівня інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту за 2020-2022 роки

Джерело: побудовано автором за даними звітності підприємства.

Зокрема, для розрахунку коефіцієнта оборотності активів необхідні дані про чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і середньорічну вартість активів (рядки 4 і 7 в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel*). Середньорічна вартість активів була нами розрахована як середньоарифметичне вартості майна на початок року (рядок 5) і вартості майна на кінець року (рядок 6), що видно в режимі формул на цьому ж листі (рис. 3.2).

Для розрахунку рентабельності активів необхідні дані про чистий прибуток (рядок 8) і середньорічну вартість активів (рядок 7).

Показник	Значення показника, тис. грн.					
	ТзОВ «Луцькавтодор-Транс»			ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	63937,5	86685,4	27684,5	11615,8	23418,8	29609,4
Вартість майна на початок року	77997,2	77991,5	98074,9	3395,7	6871,4	11267,1
Вартість майна на кінець року	77991,5	98074,9	67018,4	6871,4	11267,1	17401,5
Середньорічна вартість майна	$= (B5+B6)/2$	$= (C5+C6)/2$	$= (D5+D6)/2$	$= (E5+E6)/2$	$= (F5+F6)/2$	$= (G5+G6)/2$
Чистий прибуток	5097,2	6310,4	1212,5	552,2	766,9	1379,7
Власний капітал	19568,5	18438,5	19651	138,7	887,1	2249,9
Позиковий капітал	58423	79636,4	47367,4	6732,7	10380	15151,6
Оборотні активи	51416,4	64895,1	42899,4	2465,6	5929,1	7587,7
Поточні зобов'язання	58423	79636,4	47367,4	6732,7	10380	15151,6

Рисунок 3.2 Фрагмент листа «Вихідні дані_спрощена методика» в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel* з вихідними даними для подальшої оцінки рівня інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту за 2020-2022 роки в режимі формул

Джерело: побудовано автором за даними звітності підприємства.

Для розрахунку коефіцієнта фінансової стійкості необхідні дані про власний капітал (рядок 9) і позиковий капітал (рядок 10) підприємства.

Для розрахунку коефіцієнта покриття необхідні дані про оборотні активи (рядок 11) і поточні зобов'язання (рядок 12) підприємства.

На другому кроці на листі «Аналіз_спрощена методика» були введені формули з посиланням на дані листа «вихідні дані_спрощена методика» для розрахунку необхідних коефіцієнтів та отримані результати (рис. 3.3).

На рис. 3.4 наведено фрагмент листа «Аналіз_спрощена методика» в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel* з розрахунком рівня інвестиційної привабливості ТзОВ «Луцькавтодор-Транс» за 2020-2022 роки в режимі формул.

На рис. 3.5 наведено фрагмент листа «Аналіз_спрощена методика» в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel* з розрахунком рівня інвестиційної привабливості ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» за 2020-2022 роки в режимі формул.

Показник	Значення показника					
	ТзОВ «Луцькавтодор-Транс»			ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
4 Оборотність активів (коефіцієнт оборотності активів)	0,820	0,985	0,335	2,263	2,582	2,066
5 Прибутковість капіталу (рентабельність активів)	0,065	0,072	0,015	0,108	0,085	0,096
6 Фінансова стійкість (коефіцієнт фінансової стійкості)	0,335	0,232	0,415	0,021	0,085	0,148
7 Ліквідність активів (коефіцієнт покриття)	0,880	0,815	0,906	0,366	0,571	0,501
8 Показник інвестиційної привабливості підприємства	0,354	0,340	0,207	0,207	0,321	0,349

Рисунок 3.3 Фрагмент листа «Аналіз_спрощена методика» в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel* з розрахунком рівня інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту за 2020-2022 роки
Джерело: побудовано автором за даними звітності підприємства.

Показник	Значення показника					
	ТзОВ «Луцькавтодор-Транс»			ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
4 Оборотність активів (коефіцієнт оборотності активів)	=вихідні дані_спрощена методика!B4/вихідні дані_спрощена методика!B7	=вихідні дані_спрощена методика!C4/вихідні дані_спрощена методика!C7	=вихідні дані_спрощена методика!D4/вихідні дані_спрощена методика!D7	=вихідні дані_спрощена методика!B8/вихідні дані_спрощена методика!B7	=вихідні дані_спрощена методика!C8/вихідні дані_спрощена методика!C7	=вихідні дані_спрощена методика!D8/вихідні дані_спрощена методика!D7
5 Прибутковість капіталу (рентабельність активів)	=вихідні дані_спрощена методика!B9/вихідні дані_спрощена методика!B12	=вихідні дані_спрощена методика!C9/вихідні дані_спрощена методика!C12	=вихідні дані_спрощена методика!D9/вихідні дані_спрощена методика!D12	=вихідні дані_спрощена методика!B11/вихідні дані_спрощена методика!B12	=вихідні дані_спрощена методика!C11/вихідні дані_спрощена методика!C12	=вихідні дані_спрощена методика!D11/вихідні дані_спрощена методика!D12
8 Показник інвестиційної привабливості підприємства	=B4*B5*B6*B7*(1/4)	=C4*C5*C6*C7*(1/4)	=D4*D5*D6*D7*(1/4)	=B4*B5*B6*B7*(1/4)	=C4*C5*C6*C7*(1/4)	=D4*D5*D6*D7*(1/4)

Рисунок 3.4 Фрагмент листа «Аналіз_спрощена методика» в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel* з розрахунком рівня інвестиційної привабливості ТзОВ «Луцькавтодор-Транс» за 2020-2022 роки в режимі формул
Джерело: побудовано автором за даними звітності підприємства.

Показник	ТЗОВ «Лукаватор-Транс»				ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ»					
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2022		
Оборотність активів (коефіцієнт оборотності активів)	=вихідні дані_спрощена методика'E4'	вихідні дані_спрощена методика'E7			=вихідні дані_спрощена методика'F4'	вихідні дані_спрощена методика'F7			=вихідні дані_спрощена методика'G4'	вихідні дані_спрощена методика'G7
Прибутковість капіталу (рентабельність активів)	=вихідні дані_спрощена методика'E8'	вихідні дані_спрощена методика'E7			=вихідні дані_спрощена методика'F8'	вихідні дані_спрощена методика'F7			=вихідні дані_спрощена методика'G8'	вихідні дані_спрощена методика'G7
Фінансова стійкість (коефіцієнт фінансової стійкості)	=вихідні дані_спрощена методика'E9'	вихідні дані_спрощена методика'E10			=вихідні дані_спрощена методика'F9'	вихідні дані_спрощена методика'F10			=вихідні дані_спрощена методика'G9'	вихідні дані_спрощена методика'G10
Ліквідність активів (коефіцієнт покриття)	=вихідні дані_спрощена методика'E11'	вихідні дані_спрощена методика'E12			=вихідні дані_спрощена методика'F11'	вихідні дані_спрощена методика'F12			=вихідні дані_спрощена методика'G11'	вихідні дані_спрощена методика'G12
Показник інвестиційної привабливості підприємства	=(B4*(C4)-(D4)=(E4*E5*E6*E7)*(1;4)				=(F4*F5*F6*F7)*(1;4)				=(G4*G5*G6*G7)*(1;4)	

Рисунок 3.5 Фрагмент листа «Аналіз_спрощена методика» в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel* з розрахунком рівня інвестиційної привабливості ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» за 2020-2022 роки в режимі формул

Джерело: побудовано автором за даними звітності підприємства.

На третьому кроці на листі «аналіз_спрощена методика» була введена формула з посиланням на дані цього ж листа для розрахунку показника інвестиційної привабливості підприємства (рядок 8 в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel*) як середнього геометричного значення чотирьох розрахованих показників (рядки 4, 5, 6 і 7 в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel*) (рис. 3.4, 3.5).

На четвертому кроці на основі проведених розрахунків був побудований графік, який відображає динаміку показника інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств транспорту за 2020-2022 роки (рис. 2.5).

Вважаємо, що запропонована нами автоматизація аналітичних процедур від введення вихідних даних до отримання результату та його графічної інтерпретації може бути використана як в практиці діяльності окремого підприємства для моніторингу рівня його інвестиційної привабливості, так і інвесторами для порівняння результатів для різних підприємств і прийняття

виважених управлінських рішень стосовно вибору більш інвестиційно привабливого об'єкта інвестування серед декількох альтернативних.

Висновки до розділу 3

1. Здійснено порівняння результатів оцінки інвестиційної привабливості підприємств транспорту Волинської області ТЗОВ «Луцькавтодор-Транс» і ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» за двома різними методиками – за спрощеною методикою авторів Кушнір Н.Б. і Мужук Ю.В., а також за допрацьованою нами нормативною методикою. Аналіз показав, що згідно обох методик ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» має кращі показники і, відповідно, є більш інвестиційно привабливим підприємством, ніж ТЗОВ «Луцькавтодор-Транс». Показники у 2022 році для ТЗОВ «Луцькавтодор-Транс» і ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» становлять відповідно 0,207 і 0,349 за спрощеною методикою та 4,14 і 9,08 за допрацьованою нормативною методикою.

2. Встановлено переваги спрощеної методики, яка ґрунтується на розрахунку середнього геометричного значення чотирьох основних показників, які характеризують рівень оборотності активів, рівень прибутковості капіталу, рівень фінансової стійкості підприємства та рівень ліквідності його активів: відносна простота розрахунків і, відповідно, висока швидкість отримання результату. Водночас дана методика враховує показники, які характеризують основні напрямки фінансового аналізу діяльності підприємства.

3. Обґрунтовано напрями застосування спрощеної методики – аналіз інвестиційної привабливості підприємства в динаміці та можливість на основі результатів факторного аналізу виявлення негативних змін в певних напрямках фінансового аналізу (діловій активності, рентабельності, фінансовій стійкості чи ліквідності); порівняння рівня інвестиційної привабливості двох чи більше підприємств та встановлення на цій основі більш привабливого об'єкта для вкладання коштів для потенційного інвестора.

4. Здійснено певну модифікацію нормативної методики із збереженням переліку показників за всіма групами (майнового стану, фінансової стійкості (платоспроможності), ліквідності активів, прибутковості, ділової активності, ринкової активності), врахуванням чинної кодифікації показників фінансової звітності для розрахунків, введенням бальної оцінки для кожного показника в групі для забезпечення коректності порівняння отриманих результатів, визначенням максимальної бальної оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства на рівні 15 балів.

5. Встановлено переваги допрацьованої нормативної методики (її комплексність та можливість врахувати в інтегральній оцінці інвестиційної привабливості підприємства детальну його характеристику з точки зору повноти охоплення показників фінансового аналізу) та її недоліки (складність застосування, значні затрати часу на розрахунки).

6. Розроблено алгоритм оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємств в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel* за спрощеною методикою, який включає такі кроки: введення даних звітності, розрахунок показників за чотирма напрямками (ділова активність, рентабельність, фінансова стійкість та ліквідність), визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства, геометрична інтерпретація отриманих результатів. Обґрунтовано можливість застосування запропонованого алгоритму для внутрішніх користувачів (моніторинг рівня інвестиційної привабливості підприємства) і зовнішніх користувачів (вибір більш інвестиційно привабливого об'єкта інвестування серед декількох альтернативних).

ВИСНОВКИ

1. Систематизовано літературу з питань аналізу інвестиційної привабливості підприємства. З урахуванням виявлених недоліків подано власне трактування інвестиційної привабливості підприємства як комплексу показників, розрахунок яких поєднує інтереси як інвестора з точки зору доцільності вкладення тимчасово вільних коштів та отримання економічного (чи соціального та/або екологічного) ефекту, так і самого підприємства з точки зору перспектив його розвитку і прагнення бути конкурентним в отриманні інвестиційних ресурсів, з урахуванням факторів макросередовища (інвестиційна привабливість країни) та мезосередовища (інвестиційна привабливість регіону, галузі). Вважаємо, перевагою даного визначення є врахування не лише інтересів інвестора, а й інтересів самого підприємства, а також впливу факторів макро- та мезосередовища на рівень інвестиційної привабливості підприємства.

2. За масштабом охоплення виділено рівні інвестиційної привабливості: країни, регіону, галузі, підприємства, окремого проекту. Узагальнено підходи до класифікації інвестиційної привабливості підприємства, на основі чого виділено такі ознаки класифікації: за суб'єктами оцінки, за типом інвестора, за часовим горизонтом оцінки, за підходом до проведення оцінки, за метою оцінки.

3. Опрацьовано методичні аспекти аналізу інвестиційної привабливості підприємства за такими напрямками: визначено мету аналізу з точки зору підприємства (об'єкта інвестування) та інвестора (суб'єкта інвестування); вивчено переваги та недоліки діючих методик оцінки інвестиційної привабливості підприємства; визначено систему показників для проведення аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Здійснено обґрунтування вибору оптимальної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства за критеріями комплексного підходу, доступності інформаційної бази та відносної простоти розрахунків.

4. Досліджено формування інформаційної бази аналізу інвестиційної привабливості підприємства. Виділено наступні проблемні питання за

досліджуваною тематикою: відсутність єдиного підходу до визначення поняття «інвестиційна привабливість підприємства», визначення зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на рівень інвестиційної привабливості підприємства, методики оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства. Напрацьовано шляхи вирішення названих проблемних питань, в тому числі через доопрацювання діючої «Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» в частині гармонізації з сучасними формами фінансової звітності.

5. На основі проведеної оцінки діяльності підприємств транспорту за даними статистики на рівні України та Волинської області встановлено, що автомобільний транспорт займає друге місце за обсягом перевезених вантажів. Аналіз динаміки перевезених вантажів показав, що автомобільним транспортом перевозять понад третину всіх вантажів. Відзначено позитивну динаміку збільшення питомої ваги Волинської області в вантажообігу автомобільного транспорту України протягом періоду дослідження. Встановлено, що темпи зростання обсягів капітальних інвестицій у підприємства наземного і трубопровідного транспорту області перевищують показник по Україні.

6. За результатами проведеного аналізу інвестиційної привабливості підприємств транспорту визначено, що ТОВ «ТРАНСФЛАЙТ» є більш інвестиційно привабливим порівняно з ТзОВ «Луцькавтодор-Транс», оскільки показники інвестиційної привабливості згідно допрацьованої нами нормативної методики для даних підприємств складають відповідно 9,08 і 4,94 бали з 15 можливих, а згідно спрощеної методики 0,349 і 0,207.

7. Обґрунтовано переваги спрощеної методики (відносна простота розрахунків і, відповідно, висока швидкість отримання результату; врахування показників для характеристики основних напрямків фінансового аналізу діяльності підприємства) і допрацьованої нами нормативної методики (комплексність та можливість врахувати в інтегральній оцінці інвестиційної привабливості підприємства детальну його характеристику з точки зору повноти охоплення показників фінансового аналізу). Водночас до недоліків нормативної

методики віднесено складність застосування та значні затрати часу на проведення обчислень.

8. До напрямів застосування спрощеної методики віднесено аналіз інвестиційної привабливості підприємства в динаміці та можливість на основі результатів факторного аналізу виявлення негативних змін в певних напрямках фінансового аналізу (діловій активності, рентабельності, фінансовій стійкості чи ліквідності); порівняння рівня інвестиційної привабливості двох чи більше підприємств та встановлення на цій основі більш привабливого об'єкта для вкладання коштів для потенційного інвестора.

9. Допрацьовано нормативну методику інтегральної оцінки інвестиційної привабливості за такими напрямками: збережено перелік показників за всіма групами (майнового стану, фінансової стійкості (платоспроможності), ліквідності активів, прибутковості, ділової активності, ринкової активності), враховано чинну кодифікацію показників фінансової звітності для обчислень, введено бальної оцінки для кожного показника в групі для забезпечення коректності порівняння отриманих результатів, визначено максимальну бальну оцінку рівня інвестиційної привабливості підприємства (15 балів).

10. Сформовано покроковий алгоритм автоматизації оцінки рівня інвестиційної привабливості в програмі електронних таблиць *Microsoft Excel* за спрощеною методикою: введення даних фінансової звітності; проведення розрахунку показників ділової активності, рентабельності, фінансової стійкості та ліквідності; визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства як середнє геометричне з чотирьох показників попереднього кроку; подання геометричної інтерпретації отриманих результатів.

11. Обґрунтовано можливість застосування розробленого алгоритму автоматизації оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємств для внутрішніх користувачів (моніторинг рівня інвестиційної привабливості підприємства) і зовнішніх користувачів (вибір більш інвестиційно привабливого об'єкта інвестування серед декількох альтернативних).

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Нужна О.А., Пашкевич А.В. Інвестиційна привабливість підприємства та фактори, які впливають на неї. *Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством*: матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 23 червня 2023р.) / відп. ред. В.В. Чудовець. Вип. 15. Луцьк: ВІП ЛНТУ, 2023. 148 с. С. 90-92.
2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р. № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення 16.01.2023).
3. Кулик А.М., Корецька О.В. Економічна сутність поняття інвестиційної привабливості. *Вісник НТУ «ХПІ». Сер.: Економічні науки*. 2018. № 15(1291). С. 7-11.
4. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затв. Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998р. № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text> (дата звернення 12.05.2023).
5. Загородній А.Г., Вознюк Г.А., Партин Г.О. Інвестиційний словник: навч. посіб. Львів: Бескид Біт, 2005. 512 с.
6. Школьник І.О., Боярко І.М., Дейнека О.В. та ін. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2016. 368 с.
7. Кондратенко Н.О., Великих К.О. Фінансовий аналіз: конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. Бекетова, 2020. 166 с.
8. Бланк І.А., Н.М. Гуляєва. Інвестиційний менеджмент: підруч. / за заг. ред А.А. Мазаракі. К.: [б.в.], 2003. 397 с.
9. Брюховецька Н.Ю., Хасанова О.В. Інвестиційна привабливість публічного акціонерного товариства: теорія та практика: монографія. К.: НАН України, Інститут економіки промисловості, 2015. 212 с.

10. Скалюк Р.В., Лоїк О.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2016. № 1. С. 115-122.
11. Овандер Н.Л., Любецька М.О. Концептуальна модель діагностики інвестиційної привабливості підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 314-320.
12. Димченко О.В., Тараруєв Ю.О., Аболхасазад А. Інвестиційна привабливість підприємства як економічне поняття. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 3(71). С. 206-214.
13. Ходаківський В.М., Місевич М.А. Інвестиційна привабливість сільськогосподарських підприємств у контексті їх галузевої структури виробництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 3. С. 31-37.
14. Семенчук Л.І., Мороз С.О. Інвестиційна привабливість підприємства та методи її оцінювання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 11. С. 898-901.
15. Кононенко Ж.А., Грибовська Ю.М., Ходаківська Л.О. Сучасний стан та перспективи вкладень довгострокових фінансових інвестицій в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 9. С. 20-27.
16. Ткачук І.І., Спіцина Ю.Г. Сутність поняття «інвестиційна привабливість підприємства». *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 5(67). С. 124-129.
17. Нужна О.А. Аналіз поточних фінансових інвестицій на підприємствах України. *Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 2-3 березня 2023 р.)*. Вінниця. 2023. 446 с. С. 200-202.
18. Amosha, O., Velychko, V., & Troian, V. (2023). STRATEGIES FOR MANAGING THE COMPANY'S POTENTIAL TO INCREASE THE ENTERPRISE'S INVESTMENT ATTRACTIVENESS. *Baltic Journal of Economic Studies*, 9(2), 34-39. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-2-34-39> (дата звернення 11.08.2023).

19. Коюда О.П. Інвестиційна привабливість підприємства в умовах трансформації економіки: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01. Харків, 2003. 20 с.
20. Краснокутська Н.С. Методичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємств роздрібної торгівлі. автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.07.05. Харків, 2001. 18 с.
21. Пирог О.В. Науково-методичні засади оцінки і регулювання інвестиційної діяльності в промисловому секторі регіону: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.02.03. Дніпропетровськ, 2005. 21 с.
22. Строкович Г.В. Вибір стратегії інвестування підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01. Харків, 1999. 20 с.
23. Вашечко Ю.В. Інвестиційна привабливість аграрних підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Суми, 2019. 20 с.
24. Бондар М.І. Методологія та організація обліку і контролю інвестиційної діяльності: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.09. К., 2008. 32 с.
25. Гуткевич С.О. Формування інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки: автореф. дис. ... д-ра. екон. наук: 08.07.02; Київ, 2004. 31 с.
26. Кириченко О.С. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку промисловості України: дис. ... д-ра. екон. наук: 08.00.03. Київ, 2021. 465 с.
27. Берляк Г.В. Обліково-аналітичне забезпечення інвестиційної безпеки підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Житомир, 2015. 21 с.
28. Ходаківський В.М. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Житомир, 2013. 23 с.
29. Кацан А.М. Інвестування розвитку агропромислових підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Кам'янець-Подільський, 2019. 22 с.
30. Чорній В.В. Механізм інвестиційного забезпечення підприємств газової промисловості: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Київ, 2017. 24 с.

31. Антонюк К.Г. Інвестиційна привабливість туризму в Україні: дис. ... канд. екон. наук: 051. Київ, 2023. 268 с.
32. Романчук З.З. Фінансове регулювання інвестиційної діяльності в Україні: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Львів, 2016. 226 с.
33. Сорока Л.М. Умова формування інвестиційної привабливості підприємств молокопереробної галузі: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Одеса, 2009. 20 с.
34. Супрун С.Д. Формування комплексу системних оцінок інвестиційної привабливості підприємств (на прикладі підприємств молокопереробної галузі): автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.01. Хмельницький, 2005. 20 с.
35. Філатова О.М. Інвестиційне забезпечення розвитку харчової промисловості України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Одеса, 2022. 22 с.
36. Шуплат О.М. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємств сфери туризму: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2016. 302 с.
37. Поясник Г.В. Аналіз методичних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. 2021. № 1(26). С. 133-141.
38. Ковальчук Н.О., Гаватюк Л.Г., Єрміїчук Н.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Юрія Федьковича: Рута, 2019. 336 с.
39. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 302 с.
40. Марусяк Н.Л. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Чернівці: ЧНУ: Рута, 2020. 171 с.
41. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: підруч. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.
42. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

43. Приймак С.В. Фінансовий аналіз. Практикум: навч. посіб. Львів, 2021. 264 с.
44. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. Ч1. 434 с.
45. Рзаєва Т.Г. Фінансовий аналіз інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 5. Т. 1. С. 270-273.
46. Шиян Н. Окремі аспекти оцінки інвестиційної привабливості суб'єктів агробізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/967/925> (дата звернення 28.02.2023).
47. Щербіна А.О., Іонін Є.Є. Аналіз інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник ДонНУ*. 2018. Т. 1. № 10. С. 188-192.
48. Кушнір Н.Б., Мужук Ю.В. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства та недоліки деяких існуючих методик. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер.: Економіка*. 2020. Вип. 2(50). С. 110-118.
49. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1, затв. Наказом МФУ № 73 від 07.02.2013р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 09.07.2023).
50. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994р. № 232/94-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 11.08.2023).
51. Обсяги перевезених вантажів за видами транспорту за 2017-2022 роки. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/tr/tr_rik/opvvt_22_ue.xlsx (дата звернення 14.08.2023).

52. Вантажні перевезення автомобільним транспортом по регіонах у 2019-2022 роках. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/tr/vpat_reg/vpat_reg_0122.xlsx (дата звернення 14.08.2023).

53. Нужна О.А., Пашкевич А.В. Аналіз інвестиційної активності підприємств транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності України. *Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції*: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 18 травня 2023 р.). Одеса: ОНЕУ. 305 с. С. 287-288.

54. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за 2010-2022 роки. Головне управління статистики у Волинській області. URL: http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/9_6.htm (дата звернення 14.08.2023).

55. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності за 2010-2022 роки. Державна служба статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/ibd/kin/kin_rik/kiva_ved_21_ue.xlsx (дата звернення 14.08.2023).

56. Нужна О.А., Пашкевич А.В. Вдосконалення нормативної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами*: матеріали ІХ Міжн. наук.-практ. конф. (15 грудня 2023р., м. Луцьк). Луцьк: ЛНТУ, 2023.